

F 568/a

1983 JUL

6

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

LSZM&G3

1983
23. ÉVF.
I
SZÁM

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1983. 23. évf. 1. szám

B u d a p e s t

1983

Szerkesztő: Dr Benda Mária

Felelős szerkesztő: Dr Birtalan Győző

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság

1088 Budapest, VIII. Szentkirályi u.21.

Telefon: 343-789

Számunk szerzői: Dr RUZSÁS Lajosné Dr FALUHELYI Vera, a POTE Központi Könyvtárának igazgatója, ANTAL Emilia, a POTE tudományos munkatársa, FREISINGER Jenő, a Központi Egészségügyi Szakosító Továbbképző Intézet könyvtárának vezetője, ALMÁSYNE KOVACS Éva, az OIK módszertani instruktora, BENICZKY Gáborné, a Tolna megyei Kórház orvosi könyvtárának vezetője, NOVÁKNE SZABÓ Katalin, a Szabolcs-Szatmár megyei Kórház orvosi könyvtárának vezetője, Dr BATÁRY Gyula, az OSZK tudományos munkatársa, Dr SZÓNYI Ferencné, nyugdíjas könyvtáros, Szeged.

Felelős kiadó: Dr Birtalan Győző

Készült: az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár sokszorosító üzemében.

Felelős vezető: Selmeci Nándor

Készült: 300 példányban B/5 méretben

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S

az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár

T á j é k o z t a t ó j a

1983

23.évf.

1.szám

T A R T A L O M

Oldal

K ö n y v t á r o s a i n k i r j á k

- RUZSÁSNE FALUHELYI Vera: Milyen segítséget ad a 25 éves Magyar Orvosi Bibliográfia orvosoknak - könyvtárosoknak?.... 3
- ANTAL Emilia: A Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának szisztematikus tárgyszókatálógusa 14
- FREISINGER Jenő: A könyvek bibliográfiai leírása szabályainak ismertetése. 22

T a n u l m á n y u t a k

- ALMÁSYNE KOVÁCS Éva: Röviden a szlovákiai orvosi könyvtárhálózatról 44
- BENICZKY Gáborné: Tapasztalatok az NDK orvosi könyvtárainak munkájáról 55
- NOVÁKNE SZABÓ Katalin: Adalékok a szlovákiai orvosi könyvtár-úgyhöz 65

O r v o s t ö r t é n e l e m - o r v o s i k ö n y v t á r o s o k n a k

- BATÁRY Gyula: A hazai sajtóreferálás kialakulása a "Tudományos Gyűjtemény" hasábjain 73

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

- SZÓNYI Ferenccé: Endokrinológia és anyagcsere. A legfrissebb irodalom annotált bibliográfiája. Ismertetés. 78
- Igényelhető folyóiratszámok. 80

CONTENTS

	page
Our Librarians Report	
Vera RUZSÁS FALUHELYI: What Help Do Doctors And Librarians Get From the Hungarian Medical Bibliography Published for 25 Years	3
Emilia ANTAL: The Systematic Catchword Catalogue Of the Central Library Of the University Medical School Of Pécs	14
Jenő FREISINGER: Bibliographical Description Rules Of Books	22
Visiting Tours	
Eva ALMÁSY KOVÁCS: The Slovakian Medical Library Network In Brief	44
Ágota BENICZKY: The Medical Library Work in the GDR	55
Katalin NOVÁK SZABÓ: Contributions To the Medical Librarian- ship in Slovakia	65
History Of Medicine For Medical Librarians	
Gyula BATÁRI: The Beginnings Of Abstracting In the "Scientific Repertory"	73
News and Notes	
Anna SZÓNYI: Endocrinology And Metabolism. Annotated Bibliography Of Recent Publications	78
Available Journal Copies	80

СОДЕРЖАНИЕ

Стр.

Библиотекари пишут

Вера РУЖАШ ФАЛУХЕИИ: Какую помощь оказывает 25-летний журнал "Венгерская Медицинская Библиография" врачам - библиотекарям? 3

Эмилия АНТАЛ: Систематический предметный каталог Центральной Библиотеки Печского Медицинского Института 14

Йенё ФРЕИЗИНГЕР: Изложение правил библиографического описания книг 22

Научные командировки

Эва КОВАЧ: Краткое изложение сети медицинских библиотек в Словакии 44

Г. БЕНИЦКИ: Изучение деятельности медицинских библиотек ГДР 55

Каталин САБО: Данные к медицинскому библиотековедению в Словакии 65

История медицины - медицинским библиотекарям

Дьюла БАТАРИ: Развитие реферативной службы прессы в Венгрии на страницах "Научного Сборника" 73

Сообщения - Известия

Ф. СЁНИ: Эндокринология и метаболизм. Библиография с аннотациями новейшей литературы. Рецензия. 78

Потребляемые номера журналов 80

XX

K ö n y v t á r o s a i n k i r j á k

XX

Milyen segítséget ad a 25 éves Magyar Orvosi Bibliográfia
orvosoknak - könyvtárosoknak?

RÚZSÁSNÉ FALUHELYI Vera

Pécsi Orvostudományi Egyetem
Rektor: Dr Flerkó Béla

Szeretettel és hálával köszöntjük a Magyar Orvosi Bibliográfiát megjelenésének 25. évfordulóján!

Elsősorban mi, orvosi könyvtárosok, de rajtunk kívül minden szakember, tájékoztató és bibliográfus könyvtáros örömmel forgatja a Magyar Orvosi Bibliográfia 25 éve folyamatosan megjelenő számait, mutatóit, mert ebből az igen hasznos, nélkülözhetetlen kiadványból mindig megtalálja a szükséges információt.

Minden ország törekszik arra, hogy általános nemzeti bibliográfiái is napvilágot lássanak. A szakember számára könnyebb szakirodalmát külön kiadványként kézbevenni, mint a kurrens általános nemzeti bibliográfiákból kigyűjteni az őt érdeklő adatokat. E cél érdekében indult el útjára 25 évvel ezelőtt, 1957-ben a Magyar Orvosi Bibliográfia első száma, a következő indító szavakkal: "Az orvosi szakirodalmi termelés bibliográfiai közlése bizonyára meg fogja könnyíteni a tudományos munkálkodást és áttekintést ad a magyar orvosi irodalom állásáról."

A kurrens hazai orvosi szakirodalom bibliográfiai feldolgozása már előbb is izgatta az orvosokat és bibliográfusokat. A kolozsvári Orvos-Természettudományi Társulat és az Erdélyi Múzeum-Egylet Természettudományi Szakosztálya 1878-1902 között évenként jelentette

meg "Orvos-Természettudományi Értesítő" címmel az előző év hazai orvosi szakirodalmának bibliográfiáját. Később a "Magyar Orvosi Archivum" c. lapban, Győry Tibor szerkesztésében látott napvilágot az 1904-1910 közötti időszakban a kurrens magyar orvosi bibliográfia. Kelen József szerkesztésében a "Magyarország orvosainak évkönyve és címtára" c. periodikus kiadványban 1899-1929 között találhatunk kurrens orvosi szakbibliográfiai összeállítást.

A MOB megjelenése előtti években igen nagy vállalkozás volt dr. Peleskei Lajos orvos bibliográfiai feldolgozása, amely a magyar orvostudományi irodalom talán legnagyobb összefoglalása. A szerző a magyar orvostudomány kezdeteitől 1947-ig igyekezett összeállítani a teljes orvosi szakirodalmat. Nyomtatásban nem jelent meg, kézirata, egyetlen gépelt példánya az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár birtokában van.

Az 1950-es évek vége felé egyre nagyobb igény mutatkozott egy kurrens nemzeti orvosi bibliográfia megindítására. A Magyar Tudományos Akadémia és az Egészségügyi Minisztérium az akkor még Orvostudományi Dokumentációs Központ elnevezésű intézmény egyik fő feladatául jelölte meg 1957-től a Magyar Orvosi Bibliográfia elindítását. Az ODK utódja 1960-tól az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ, amely 1980-tól Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár néven szerepel, sokrétű munkája mellett változatlanul fő feladatának tekinti a kurrens, magyar nemzeti orvosi bibliográfia gondozását és kiadását.

A MOB hungarika-szakbibliográfia, mely közli a hazánkban élő orvosok, természettudományi szakemberek Magyarországon és külföldön megjelent publikációinak bibliográfiai adatait valamint a magyar orvostudománnyal és egészségüggyel foglalkozó közleményeket akkor is, ha

azok nem magyar szerzők tollából jelentek meg. A MOB az egyetlen szakbibliográfia, amely a mai kurrens magyar orvosi irodalmat teljességre törekvően regisztrálja.

Tekintsük át a MOB 25 éves "életrajzát" kronológikus sorrendben, kövessük nyomon a fejlődés állomásait, a fontosabb minőségi, formai változásokat a negyedszázad folyamán.

1957: Az indulás éve. Évente 4 szám jelenik meg egészen 1964-ig, 1965-ben tér át az évi 6 számos, kéthavi megjelenésre. A bibliográfiai adatokat 17 fő témakörben helyezi el, elnevezésük nyelve latin. A füzetek végét névmutató zárja. Szedése kéthasábos, kiállítása stencilezett, szerény kivitelű.

1958: Az első két számban a témakörök az előző évi 17-tel szemben 25-re növekednek. Elnevezésük a latin helyett már magyar. Az egyes fő-témákat további altémákra bontja. A harmadik számtól a témakörök száma 3-mal bővül: a 26-os a gyógyászati technika, a 27-es a különlenyomatok mutatója, a 28-as pedig a szerzői névmutató.

1959: Az első szám ugyanolyan, mint az előző évi beosztás, de a tartalomjegyzéket a magyaron kívül orosz, német és angol nyelven is hozza. A 2. számban a 27. téma a gyógyszerismertetések, a két mutató hátrább csúszik. A tartalomjegyzéken kívül az egyes témakörök elnevezését is közli idegen nyelven. A 3. számtól a különlenyomatok mutatója megszűnik.

1960: Ez évtől megváltozik a szedés technikája: már nem kéthasábos, a bibliográfiai tételeket végig írja a lap során. Ujdonság még, hogy a tartalomjegyzék után tárgymutatót is hoz, tételszámra való hivatkozással. Ez jelentős segítséget jelent a keresésben, bár még nem mutat sok finomságot a részletezésben. A témák száma jelentősen bővül: 35 fő-témára emelkedik az eddigi 28-cal szemben. Ezt követi

a névmutató. Megszűnik a témakörök idegen-nyelvű feltüntetése.

1961: Új a lényegesen finomított tárgymutató a füzetek végén.

1962: A bibliográfiai tételeket eddig több helyre is besorolta, témakörének megfelelően. Ez évtől csak a legjellemzőbb szaknál közli, a téma elején csak hivatkozást tüntet fel "ld.még ... tételeknél". Folytatja az egyes témák további bontását, finomítását. Újként hozza a feldolgozott folyóiratok jegyzékét is.

1963-1964: A megjelenés, forma, szerkesztési elv az előző évekhez hasonló, ez években változás nincs.

1965: Ez évtől évi 6 számban, kéthavonta jelenik meg az eddigi 4 helyett! A témákat tovább finomítják, a leirási, szerkesztési elvek megegyeznek az előző évekkel. Sajnos, a füzetenkénti szakmutató elmarad.

1966: Újra visszahozza a szakmutatót, ami nagyon fontos és az előző évben nagyon hiányzott.

1967-1970: A szerkesztési elvek változatlanok. A tárgymutató bővül, differenciálódik, mostantól állandósul. Új, hogy a kongresszusok anyagát 1967-től főtémaként hozza, analitikus feltárása az egyes cikkek tárgyának megfelelő szakban található.

1971: Ettől az évtől 1974-ig mellékletként adja az állatorvostudományi bibliográfiát. Ezt 1975-től megszünteti, de az állatorvostan szakfolyóiratait továbbra is figyeli, referálja.

1972: Újabb alosztások kerülnek a tartalomjegyzékbe. A határterületi irodalmat különválasztja /biokémia, biofizika/, a gyógyszerteret a gyógyszerhatástant az egyetemi tankönyvek mintájára bontja.

1973: Változtatás ez évben nincs.

1974-1975: Uj, hogy a kongresszusi anyagot külön, az első számban hozza. Nem témakörök, hanem kongresszusok szerint, a kongresszusi kiadvány teljes bibliográfiai leírásával, utána következik az analitikus feltárás. Ehhez a kongresszusi számhoz külön név- és tárgymutatót közöl.

1976- a mai napig: A kongresszusi kiadványok bibliográfiáját nem az első számként, hanem supplementumként jelenteti meg. Ez igen jó, nem terheli a cikk-irodalmat, nem duzzasztja fel feleslegesen az évi név- és tárgymutatót.

Fenti kronológiában csak a leglényegesebb változásokat tüntettük fel. Összefoglalóan értékelve:

A MOB szerkesztési elve világos, áttekinthető. A feldolgozott folyóiratok, egyéb kiadványok tükrözik a teljes magyar orvosi, és válogatva a határterületi irodalmat. Állandóan igazodik folyóiratkiadásunk változásaihoz is.

Tartalmilag széles körben tárja fel az irodalmat. Az Index Medicus használatával együtt a kutató tökéletes képet nyerhet a világ szakirodalmáról. Ez nekünk, magyaroknak igen fontos szempont.

Megfontolandó lenne és további segítséget jelentene, ha az egyes évek végén a monográfiákat - amelyek beolvadnak a teljes anyagba - külön is kigyűjtené és akár mellékletként hozná, amelyből egy-egy évben összeállna a magyar orvosi könyvek bibliográfiája /a kongresszusokon kívül/. Elsősorban a könyvtáraknak adna segítséget.

Mutatói jók, használhatók. 1970 óta van összesített, évi név- és tárgymutató, igen sokat segít a visszakeresésben. A régebbi évek kumulált névmutatói, az 1965 előtti tárgymutatók még vegyes képet adnak. 1965 után sokat segít az összesített tárgymutató.

Hasznos és jó volna, ha 5-10 évenként kumulált név- és tárgymutató segítene a retrospektív keresésben. Egyszeri alkalommal esetleg a 25 év kumulált név- és tárgymutatóját meg lehetne jelentetni, bár tudjuk, hogy ez igen nagy munkát róna a szerkesztőség vállaira. De talán megérné!

Kiállítása az utóbbi 10 évben már egységes, áttekinthető. Nagy kár, hogy az egyes számok ragasztása igen gyenge, többszöri használat után a lapok szétesnek, nagyon kell vigyázni, hogy köttetésig ne válják hiányossá. A 10 év előtti számok, ha tipográfiailag gyengébbek is voltak, kötésileg stabilabbak. Megérné ez az értékes kiadvány az erősebb, nagyobb használatot kibíró kötetst.

A Magyar Orvosi Bibliográfia a 25 év alatt komoly adatbázissá, nélkülözhetetlen forráskiadvánnyá vált. Kiegészítője a Magyar Nemzeti Bibliográfia - Könyvek Bibliográfiája és a MNB - Időszaki Kiadványok Repertórium a kiadványoknak. Mivel egy nagy szakterület kurrens bibliográfiája, természetesen szélesebb spektrumú, mint az MNB pl. avval is, hogy teljességre törekedve feldolgozza a könyv-árusi forgalomba és terjesztésre egyáltalán nem kerülő irodalmat is.

Szakmánk életében az utóbbi években felmerült annak a gondolata, hogy munkamegosztással tárnák fel a nemzeti bibliográfiát. A MNB-ből kiválna a szakterületek gondozásában megjelenő kurrens szakbibliográfiai anyag és teljesen a szakmai dokumentációs központok feladatává válna. Evvel kétségtelenül sok párhuzamosságot el lehetne kerülni. Az elgondolás több szempontból is jó: el lehetne kerülni az MNB terjedelmességét, a fölösleges többszörös feldolgozást. Az olvasónak viszont esetleg többféle forrásanyagot kell áttanulmányozni, ha érdeklődése sokirányú. Sokkal nagyobb felelősség hárulna a szakbibliográfiák - többek között a MOB - szerkesztőinek vállára. Mert ez eset-

ben, ha megvalósulna, az orvostudomány és az egészségügy területének egyetlen forráskiadványa a MOB lenne. Gazdaságossági szempontból viszont meggondolandó lenne az MNB és a szakbibliográfiák egymást kiegészítő egységének megjelentetése, amelyek együtt alkotnák a teljes hungarika-irodalmat. Ha megvizsgáljuk pl. a British National Bibliography-t, amely az angol nyelvterület nemzeti bibliográfiája, együtt találjuk az összes tudományág irodalmát. Az Index Medicus az orvosi periodikák mellett újabban a monográfia-irodalom egy részét is feltárja. Valami ehhez hasonló lenne, ha az MNB és a szakbibliográfiák a jövőben egymást kiegészítve jelennének meg.

A számítógépes feldolgozás - ami a Nemzeti Bibliográfia kiadását már némileg könnyíti - sokat segíthetne a MOB-on is. A szerkesztés jelenleg az OIK épületében, igen nehéz körülmények között, szinte manufaktúrárs módszerekkel történik. Óriási munkát, energiát, erőfeszítést követel az egyes számok összeállítása, szerkesztése, emellett igen tiszteletre méltó az az állandó fejlődés, amely a MOB 25 éve alatt folyamatosan és töretlenül végbement és végbemegy.

Mindezek mellett, ha még azt is figyelembe vesszük, hogy a MOB mellett 1961 óta, tehát több mint 20 éve megjelenik a külföldnek szóló "Hungarian Medical Bibliography" c. válogatott bibliográfia is, tiszteletet parancsoló az az akarás az OIK részéről, hogy a magyar orvosi, egészségügyi és határterületi irodalmat milyen széles körben kívánja belföldnek és külföldnek egyaránt terjeszteni. Említésre méltó ugyancsak az a közel 30, különböző szaktárgyú retrospektív bibliográfia is, amely az 1945-1960 évek irodalmát öleli fel és kiegészítője a MOB-nak, a felszabadulást követő évtizedek orvosi szakirodalmának teljes képét adja.

Végül nézzük meg, milyen segítséget nyújt a MOB orvosoknak, hall-

gatóknak, könyvtárosoknak? Egy szóvel kifejezhetjük, amely a cikk során már többször elhangzott: nélkülözhetetlent!

Saját könyvtárunk gyakorlatából kiindulva látjuk, tapasztaljuk napról-napra, hogy oktató, kutató és gyógyító orvosaink, a határterületi irodalom belső és külső szakemberei, hallgatóink és könyvtárosaink egyaránt állandó forгатói, használói a kiadválynak akár kurrensen, akár retrospektíve. Napi munkaeszköz, ami - úgy gondolom - a legnagyobb elismerés és dicséret azoknak, akik a MOB-ot előállítják, közreadják, mert céljukat elérték. Propagálása, amelyre még a kezdeti években szükség volt, ma már fölösleges, használata magától értetődő, természetes szokássá vált tájékozódónak és tájékoztatást adónak egyaránt.

Külön öröm számomra, hogy hallgatóinkat az I. évfolyamtól kezdve megismertethetjük a MOB céljával, használatával és nélkülözhetetlenségével. Ezt a kötelező könyvtárismereti gyakorlaton sajátítják el, ahol irodalomkeresésben aktív részesei a forrásanyag kutatásának. Ez számukra a felsőbb évfolyamok során válik gyakorlattá, ahol államvizsgadolgozatuk számára kell irodalmat keresniök és összeállítaniuk. A POTE hallgatói úgy hagyják el Egyetemünket, hogy a MOB állandó használatának szükségességét magukkal viszik gyakorlati munkájukba is.

A fenti gondolatokat az orvosi szakkönyvtáros szemüvegén keresztül adom közre "Az Orvosi Könyvtáros" olvasóinak, aki magam is születésétől kezdve ismertem, használtam a MOB-ot, örültem állandó fejlődésének. A hallgatók oktatásában is kitűnő segédeszköz kezemben. Biztos támaszt nyújt a szakirodalmi összeállításokhoz, bibliográfiák szerkesztéséhez.

Kivánom, hogy további fejlődése útján lehetőséget kapjon a szá-

mitógépes előállításra, kumulált indexek készítésére. A szerkesztés óriási munkáját és a napi használatot könnyítené meg közreadónak és kézbevevőnek egyaránt.

Mi, orvosi könyvtárosok köszönjük létezését, az OIK bibliográfiai osztályának kitűnő munkáját! További szép eredményeket kívánunk az elkövetkező évtizedekre és reméljük, hogy a következő 25 éves periódus alatt vágyai már teljesülnek, jobb körülmények között, korszerűbb eszközök birtokában ünnepelheti az 50 éves jubileumot. Megérdemelni

Irodalom a MOB-ról az orvosi könyvtárosi szakirodalomban:

Dörnyei Sándor: A magyar orvosi bibliográfia megvalósításáról. = Az Orvosi Könyvtáros, 1961, 1, 1.44-48.p.

Vályi Edit: A Magyar Orvosi Bibliográfia /MOB/ népszerűsítéséről. = Az Orvosi Könyvtáros, 1961, 1, 3.24-26.p.

Bereczky László: A Magyar Nemzeti Bibliográfia és a Magyar Orvosi Bibliográfia. = Az Orvosi Könyvtáros, 1962, 2, 2.16-20.p.

Dörnyei Sándor: Az orvostudományi tájékoztatás segédkönyvei.
1. Általános orvostudomány. Bp. OOKDK, 1963.
2. átd. és bőv. kiad. 1974. 51-54.p.

Vályi Edit: A Magyar Orvosi Bibliográfia szakrendje és szakozási problémái. = Az Orvosi Könyvtáros, 1966, 6, 2, 153-157.p.

Egry Tamásné - Szepesi Zoltánné: Milyen mértékben ismerik az orvosok az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ szolgáltatásait? /Igénykutatás/ = Az Orvosi Könyvtáros, 1966, 6, 3, 240-241.p. a MOB-ra vonatkozó rész.

Miklós Róbertné: Az orvosi tájékoztatásban leggyakrabban használt segédeszközök. = Az Orvosi Könyvtáros, 1967, 7, 1, 31.p. a MOB-ra vonatkozó rész.

OOKDK Dokumentációs Osztály: A "+0-as szakrendszer" módosításáról. = Az Orvosi Könyvtáros, 1972, 12, 2, 202-203.p.

Szilágyiné Csécs Mária: Kurrens nemzeti szakbibliográfiánk néhány problémájáról. = Az Orvosi Könyvtáros, 1974, 14, 3, 300-310.p.

Bakucz Pálné: A hungarika-anyag feldolgozása a Magyar Orvosi Bibliográfiában. = Az Orvosi Könyvtáros, 1976, 16, 3, 288-293.p.

Bereczky László - Vajda Kornél: 25 éves a Magyar Orvosi Bibliográfia. = Magyar Orvosi Bibliográfia, 1982, 26, 1, I-X.p.

Vera RUZSÁS FALUHELYI

What Help Do Doctors And Librarians Get From the
Hungarian Medical Bibliography Published For 25 Years

The Hungarian Medical Bibliography was published first before 25 years by the Center of the Hungarian medical library network, the National Institute for Medical Information. The bibliography fulfils also the role of the Hungarica literature, inasmuch it records in addition to the publications in Hungarian periodicals and books, as well as proceedings all papers appearing in foreign publications written by Hungarian authors, irrespective of the language. The structure of the bibliography is based on hierarchy, it includes 35 to 38 main specialities. Each issue contains an author and subject index. The year's last issue presents a cumulative author and subject index. Considering the changes and the extension of the bibliographic entries publication of a 5 to 10 years cumulation of author - subject indices would promote utility of the bibliography.

The Hungarian Medical Bibliography is an indispensable information tool of medical library work and will be still increased after realization of the planned computerization.

Какую помощь оказывает 25-летний журнал "Венгерская
Медицинская Библиография" врачам — библиотекарям?

Вера РУЖАШ ФАЛУХЕЙИ

Центр венгерской сети медицинских библиотек, Центральный Институт по медицинской информации, 25 лет назад начал издать Венгерскую Медицинскую Библиографию, библиографию сообщений венгерских врачей. Она выполняет также функцию венгерской национальной спецбиблиографии: регистрирует помимо статей, книг и докладов в Венгрии врачей венгерского гражданства и статьи, опубликованные в зарубежных изданиях на любом языке. Структура библиографии следующая: иерархическая система по 35-38 главным специальностям, в конце каждого номера с авторским и предметным указателями, в конце каждого года кумулированным авторским и предметным указателями. На основании наблюдения ежегодных изменений, расширений библиографии автор считает, что целесообразным было бы издать в каждые 5-10 лет и кумулированные авторские и предметные указатели.

Венгерская Медицинская Библиография является незаменимым пособием для венгерских медицинских библиотекарей в их повседневной информационной деятельности и она становится еще более полезной при предусмотренном издании в ближайшем будущем при помощи вычислительной машины.

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának
szisztematikus tárgyszókatálógusa

ANTAL Emilia

Pécsi Orvostudományi Egyetem
Rektor: Dr. Flerkó Béla

Napjainkban - amikor már hazánkban is egyes nagykönyvtárakban nemzetközi adatbankokhoz kapcsolódó terminálokra jelenik meg a kívánt szakirodalom; amikor arról olvashatunk, hogy a szakkatalógus körüli tevékenység, amit régen a könyvtári munka megkoronázásának tekintettek, egyre inkább a perifériára szorul - különösen nagy örömmel olvastam Kovács Endrénének a Debreceni Orvostudományi Egyetem tárgyszókatálógusát bemutató cikkét az Orvosi Könyvtáros 1982. 2. számában. Írásából megtudhattuk, hogy a Debreceni Orvostudományi Egyetem Kenézy Könyvtára mikor és milyen megfontolásból tért át az ETO-val való osztályozásról a tárgyszókatálógus építésére és milyen módon alakították ki szakrendszerüket.

A tárgyszavas osztályozás rugalmasabban követi az orvostudomány fejlődésének változásait, az olvasók számára pedig egyszerűbb és gyorsabb visszakeresést biztosít, mint a számjelzeteket alkalmazó ETO. Ezt ismerte föl közel husz évvel ezelőtt a Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának igazgatónöje, dr. Rúzsás Lajosné és az akkor feldolgozást végző kolléganő, Forster Miklósné. Ő dolgozta ki az ötlet alapján azt a szakrendszert, ami azóta tovább fejlődve, a változásokat követve ma is Könyvtárunk szakkatalógusa.

Talán nem haszontalan vállalkozás a DOTE más elveken alapuló tárgyszókatálógusa mellett a POTE Központi Könyvtára szisztematikus tárgyszókatálógusának bemutatása.

1965-ben zárta le Könyvtárunk ETO katalógusát, és kezdte el a tárgyszó-katalógus építését. A rendszer kidolgozásánál az akkor rendelkezésre álló, a mainál jóval szerényebb segédanyagokat, monográfiákat, tankönyveket, tárgyszómutatókat és ETO táblázatokat használták.

Katalógusunkat SZISZTEMATIKUS TÁRGYSZÓKATALÓGUS-nak nevezzük. Azért szisztematikus, rendszerező, mert a főtárgyszó mindig bővebb fogalmat jelöl, és ezt az átfogó tárgyszót bontjuk alosztásokkal kisebb csoportokra. Előnye a mechanikus tárgyszó-katalógussal szemben az, hogy a fogalmakat nem szórja szét, az azonos témakörbe tartozókat egy helyen tartja. Így például az arrhythmia, az infarktus és a szívelégtelenség nem a katalógus különböző pontjain, hanem a Szív- és érrendszer-kardiológia-betegségek alosztásnál találhatók.

Katalógusunk jelenleg 107 főosztályból áll. Ezek egy része az orvostudomány hagyományos tudományterületeit jelöli: anatómia, belgyógyászat, bőrgyógyászat stb.; másik részét a határterületi tudományok alkotják: biofizika, biokémia, fizika stb.; a harmadik csoportba pedig minden más tudomány tartozik: filozófia, történelem, vallás stb. Találhatók még a katalógusban ún. formai főosztályok: atlaszok, kongresszusok, tankönyvek stb. Az anyag jellegéből adódóan ezeket célszerűnek látszott külön is nyilvántartani.

Milyen elvek alapján épülnek az egyes főosztályok? Valamennyi szakban közös, hogy két vagy három nagyobb egységből áll. Minden főosztály elején az Általános rész található, ami a következő alosztásokra bomlik:

- általános művek, kongresszusok
- bibliográfiák
- felsőfoku tankönyvek
- ismeretterjesztő művek

- kapcsolatok más tudománnyal
- középfoku tankönyvek
- sorozatok
- történeti művek

Ha a Könyvtárunkban meglévő dokumentumok mennyisége nem teszi szükségessé egy-egy szaknál az Általános rész ilyen részletező bontását, akkor a művet a magasabb fogalom alá soroljuk. Például, ha csak egy könyvünk van, ami az andrológiával ismeretterjesztő szinten foglalkozik, akkor azt az Andrológia-általános művek alá soroljuk.

Az Általános részt követik az alosztások, a tárgyszavak betürendben. Főosztályonként változik a tárgyszavak mennyisége, bontása. Ez a szak jellegétől és az állományunkban lévő dokumentumok számától függ. Az orvostudományi főosztályoknál azonban van egyezés, ugyanazokkal a tárgyszavakkal osztályozunk például a Bőrgyógyászatnál és a Szemészetnél.

Ezek a következők:

- anatómia
- betegségek
- diagnosztika
- élet- és kórtan
- ...
- sebészet
- terápia

A fentiek baloldali alosztások. A témát tovább bonthatjuk, és például a szembetegségek esetén a következő jobboldali alosztásokat használjuk:

- betegségek - általában
- daganatok

- fertőző betegségek
- foglalkozási szembetegségek
- gyulladások
- hályogbetegségek
- kancsalság
- látásromlás, látáshibák
- öröklődő szembetegségek
- sérülések
- vakság

Az orvostudományi főszakoknál az esetleges harmadik rész a szervek részletezését tartalmazza. Így például a Nőgyógyászat-szülészeti szaknál a harmadik főrész a következőképpen alakul:

- emlő
- hüvely
- méh
- petefészek

...

Az osztályozást végző könyvtáros munkája a tárgyszóalkotással kezdődik. A dokumentum tartalmának elemzése után igyekszik kiválasztani a mű tartalmát legtömörebben, legjobban kifejező tárgyszót ill. tárgyszavakat. Ha például egy strumával foglalkozó könyv kerül szakszámra, a könyv kísérlapjára rákerül: ENDOKRINOLÓGIA-pajzsmirigy-betegségek-struma. Amennyiben a mű nagy figyelmet szentel a gyógyszeres kezelésnek, beosztjuk a GYÓGYSZERTAN-gyógyszerek hatás szerint - az endokrinológiához is. Ha mindezekon kívül a sebészetével is részletesen foglalkozik, a kísérlapra rákerül még a SEBÉSZET - részletes sebészet - nyak alosztás is. Tehát a fenti művet a katalógusban három helyen tartjuk számon. A példa talán azt is mutatja,

hogy igyekszünk bőven szakozni, minél több oldalról megközelíteni a művet, hogy többoldalú visszakeresést biztosítsunk.

Amennyiben egy adott művet nem tudunk már meglévő tárgyszavainkkal osztályozni, új tárgyszót alkotunk. A tárgyszó megválasztásánál figyelni kell arra, hogy olyan tárgyszót találjunk, amely alatt feltehetően a legtöbben keresik az adott témát. Am minden esetben, amikor feltételezhető, hogy az általunk választott tárgyszón kívül más fogalmaknál is kereshetik, utalót készítünk. Szakkatalógusunk használatát mutató könnyíti meg. Igyekszünk utalni minden fogalomról, szinonimáról, névvariánsról, ahol az olvasó a témát keresheti. Így például a

GYERMEKPARALIZIS

HEINE-MEDIN-KÓR

JÁRVÁNYOS GYERMEKBÉNULÁS fogalmaknál a következő utalót találjuk a mutatóban: ld FERTŐZŐ BETEGSÉGEK - vírusbetegségek - poliomielitisz.

A katalógus nyelve magyar, ezért az olvasó, aki a fogszuvasodásról keres anyagot a FOGÁSZAT főosztálynál nézhet a témája után. A STOMATOLÓGIÁ-ról természetesen találhat utalót, akárcsak a fogszuvasodásról. A tárgyszavak írásmódjánál is a magyaros formát részesítjük előnyben, így HEMATOLÓGIÁ-t, és nem haematológiát használunk. Az erőszakos magyarítást azonban kerüljük, ahol a latinos alak vagy írásmód ismertebb, elterjedtebb, ott meghagytuk ezt a formát.

A sokszorosított cédula elkészülte után a katalóguskarton jobb felső részére rágépeljük a tárgyszót és beosztjuk a megfelelő helyre. Adott tárgyszón belül a cédulák rendezési elve a kiadási év. Az olvasók általában a témájukban megjelent legújabb irodalomra kíváncsiak, így a legfrissebb kiadású művek vannak legelől. Ebből adódóan ugyanannak a műnek a különböző kiadásai nem kerülnek össze, a több-

kötetes művek céduláit viszont együtt tartjuk akkor is, ha különböző évben adták ki őket.

A katalógus élő rendszer, állandóan alakul, változik. A mi tárgyszó-katalógusunkon is van még csiszolgatni való, készül hozzá a tárgyszóalkotási szabályzat, a cédulamutató mellett a kötetmutató, folyamatban van a rendszer vázának legépelése is. Bizom benne, hogy szak-katalógusunk gyors és egyszerű visszakeresést biztosít használóinak. Hiszen a szakkatalógus értékét az adja meg, - ahogy Arató Ferenc is megállapította a Könyvtári Figyelőben - hogy a tájékozódást, eredményes visszakeresést a szakirodalomban milyen hatásfokon teszi lehetővé.

Emilia ANTAL

The Systematic Catchword Catalogue Of the Central
Library Of the University Medical School Of Pécs

It is almost for 20 years that the Central Library of the University switched over from the UDC to the catchword catalogue. The method proved to be advantageous for both, the readers and, in library service.

The catalogue contains 107 main headings made up of medical subjects, e.g. anatomy, internal medicine, dermatology, allied sciences, i.e. biochemistry, biophysics, as well as of a third group including all other sciences, such as philosophy, history, religion, etc./. The catalogue contains also form subdivisions, e.g. atlas, congresses, textbooks, etc.

Each of the subjects consist of 2 to 3 units, which contain in alphabetic order the catchwords.

The structure, cross-reference system, and using of the catalogue have been presented by examples.

Систематический предметный каталог Центральной Библиотеки
Печского Медицинского Института

Эмилия АНТАЛ

Около 20 лет назад центральная библиотека Медицинского института переходила от УДК к систематическому предметному каталогу, который с тех пор оправдал себя как на читательской так и библиотечной практике.

Каталог состоит из 107 главных отделов, некоторые из них обозначают отрасли медицины, например: анатомия, терапия, дерматология; другая часть содержит смежные науки, например, биофизика, биохимия, и т.п.; третья группа включает в себе все другие науки /философия, история, религия, и т.п./. Существуют и формальные главные отделы; атласы, съезды, учебники, и т.п.

Общей для всех отделов особенностью является, что они состоят из 2-3 единиц, в рамках которых имеются предметные слова в алфавитном порядке.

Структура, система указаний и способы использования каталога иллюстрируются примерами.

A könyvek bibliográfiai leírása szabályainak ismertetése

FREISINGER Jenő

A szabványosítás hazai hullámai

1980-ban jelent meg a 3424/1 számú Magyar Szabvány, és azt kutathatta a feldolgozó könyvtáros, miben különbözik 1978-ban kiadott elődjétől. A szabvány címe /Bibliográfiai leírás: Könyvek/ nem változott, a szabvány tartalma sem, a változ(tat)ást viszont az első oldal tartalmazta: "A hatálybalépés időpontja: 1982. január 1." Vagyis nem 1980. január 1, ahogyan még az MSZ 3424/1-78 előírta.

A nemzetközi szervezetek munkájáról, a katalogizálás megreformálásáról az 1961-es párizsi konferencia óta a magyar könyvtárügy képviselői rendszeresen beszámoltak. Domanovszky Ákos az új címleirási törekvéseket - azoknak katalógusszerkesztési konzekvenciájával együtt - részletesen ismertette. Az IFLA katalogizálással foglalkozó közgyűléseiről, az ISBD-munkacsoportok tevékenységéről a szak-sajtó idejekorán beszámolt.

Megtörténtek az első lépések a szabványosítás, és az új szabványok oktatása ügyében. Az OSZK KMK Szakkönyvtára beszerezte az eredeti szabványokat, megjelenésük előtt azok tervezetét. A későbbiekben sor került a szabványok magyar fordításának kiadására, folyamatosan jelennek meg a különféle dokumentumtipusok leírására vonatkozó útmutatók.

Az OSZK KMK munkatársai különböző szintű tanfolyamokat szerveznek, különféle konferenciákon vitatják meg a hazai szabványokkal kapcsolatos kérdéseket, a szakfolyóiratok hasábjain gyakorlati útmutatással

is szolgálnak. Egyes könyvtárhálózatok - ha kell, összefogással - önálló kiadványokkal segítik a szabványosítás ügyét, szervezik tanfolyamaikat. Az 1981. szeptemberében Kecskeméten lezajlott szakmai tanácskozás a feldolgozó könyvtárosok előtt álló feladatokkal is foglalkozott.

Miért van mégis késlekedés?

Annak ellenére, hogy az említett erőfeszítések megtörténtek, 1980. január 1-ig nem értek meg a feltételei az MSZ 3424/1-78 alkalmazásának. Nem volt lehetőség a magyar könyvtári rendszer teljes egészében, a rendszer valamennyi szintjén ismertté tenni az új előírásokat, ugyanakkor viszont több olyan szabvány nem készült még el, amely szabványunk alkalmazását - önmagában - megengedte volna.

Milyen szabványok ezek?

A bibliográfiai leírás szabványa csupán azt írja elő, hogyan kell a bibliográfiai egységet azonosítani; az adatokat milyen szerkezetben, milyen formában és milyen sorrendben kell leírni. A leírás viszont csak akkor válik teljessé, ha az azonosításra szolgáló adatokat a rendezést elősegítő adatokkal egészítjük ki. Ha ez megtörténik, dokumentumleírásról beszélünk. Igenám! Csakhogy a bibliográfiai leírás besorolási adatai, a 3440. számú szabványcsalád nem mindegyik tagja jelent még meg, a megjelentek némelyike - az alkalmazás elkezdesének nehézségei miatt - hatálybelépésének időpontja 1983.

De még ha a besorolási adatokat meg tudnánk állapítani, akkor is maradna tennivaló, mert - bár "A bibliográfiai tételek betűrendbe sorolásának szabályai" című MSZ 3401-81 számú szabvány megjelent -, hiányzik az új katalógusszerkesztési (MSZ 3423) és a tételszerkesztési (MSZ 3493) szabvány.

Csak az összes szabvány megjelente után lesz mód egységesen a bibliográfiai leírás kiegészítésére a besorolási adatokkal, a katalógustétel elkészítésére, a betűrendes leírókatalógus szerkesztésére.

A BIBLIOGRÁFIAI LEÍRÁSRÓL - ÁLTALÁBAN

Talán az eddigiekből is kitűnt, hogy az új szabvány a terminológiában is változást idézett elő. Maga az ISBD (International Standard Bibliographic Description, magyarul: nemzetközi szabványos bibliográfiai leírás) gondot okoz könyvtárosi gyakorlatunkban, hiszen a benne található, szó szerint fordított kifejezések /bibliográfiai leírás, és az ennek nyomán alkotott dokumentumleírás/ hosszúak, magyartalanok, bizonyos fajta nyelvi szerkezetekben nehézkesen használhatók. Lényegesebb változás viszont az eddig alkalmazott fogalmak jelentésének módosulása (pl.: cím), új fogalmak létrejötte /pl.: szerződési adat).

A változás következő eleme az, hogy a szabványosítás - figyelembe véve új információhordozók megjelenését - valamennyi dokumentum-típusra kiterjed. Elkészült az általános szabvány (ISBD/G), a könyvek (ISBD/M), az időszaki kiadványok (ISBD/S), a nem-könyv anyagok (ISBD/NBM), a régi könyvek (ISBD/A), a zenei kiadványok (ISBD/PM) és a kartográfiai anyagok (ISBD/CM) leírásának szabványa.

Igen fontos, hogy a nyelvi nehézségeket legyőzve, a világ minden táján értelmezhetővé válik a bibliográfiai leírás. Ennek óriási a jelentősége az olyan nemzetközi programokban, mint az egyetemes számbavétel (UBC), az egyetemes hozzáférhetőség (UAP), a kiadvány-és adatesere.

Sokáig érvként hangzott el, hogy a címleírással szemben előnye a bibliográfiai leírásnak a gépesíthetőség. A megállapítás abból a

szempontból nem helytálló, hogy a címleírás számítógépes program input-ja nem lehet, az viszont tény, hogy a bibliográfiai leírás könnyen gépesíthető.

A KÖNYVEK BIBLIOGRÁFIAI LEÍRÁSA

Az eddigi terminológiák a könyvtár hármas egységét (könyv, könyvtáros, olvasó) hirdetik. Megítélésünk szerint ezt a kört a tájékoztatási apparátussal ki kell bővíteni, esetünkben jelentős figyelmet kell szentelni a katalógusra. Mind a könyvtáros, mind az olvasó a katalógusból kaphat teljes eligazítást a könyvtár állományáról. Ahhoz viszont, hogy a könyvtárhasználó a katalógushoz forduljon, a katalógusnak vonzónak, könnyen kezelhetőnek, a kereshetőséget optimalisan biztosítónak kell lennie.

E feladat első lépcsője a könnyen áttekinthető bibliográfiai leírás készítése. Bár rendelkezésünkre áll a szabvány, tanulmányozhatjuk az MNB és az Új Könyvek, valamint az OOK kiadványainak leírásait, azok azonban alkalmazandó példák nem minden esetben lehetnek. Sajátos helyzetüknél fogva a könyvtárhálózatoknak kell meghatározniuk a hálózatban alkalmazandó egységes leírást.

Itt most arra teszünk kísérletet, hogy az orvosi-egészségügyi hálózatban egységesen alkalmazható leírás szerkezetét vázoljuk.

A hálózat könyvtárai különféle típusúak és nagyságúak; funkciójuk, gyűjtőkörük, információs tevékenységük más-más mélységű leírást követel meg. Ez annyit tesz, nem egyforma, hanem egységes koncepciójú leírásokat kell készíteni.

Csoportosítás

A leírás az adatelemek köre szerint teljes, ha a leírandó adat-

elemek mindegyikét tartalmazza, egyszerűsített, ha az elhagyható adatelemeket - vagy azok egy részét - nem tartalmazza.

Tekintettel arra, hogy minden adat föltüntetése a katalógustételen igen helyigényes lenne, megelégszünk az egyszerűsített leírással.

Mivel a leírás tárgya vagy egy fizikai egység, vagy több fizikai egység, vagy egy fizikai egység el nem különíthető része, a leírás bibliográfiai szintje szerint lehet: monografikus, összefoglaló, analitikus.

Alapfogalmak

A leírás legkisebb egysége az adatelem, amely a leírt könyvről egy információt ad. Az összetartozó adatelemek adatszoportot alkotnak. Az adatszoportok, azokon belül az adatok - az egy információt tartalmazó írásképek - meghatározott sorrendben írandók.

Az adatszoportokat egymástól egyezményes jelek választják el. Az egyezményes jelek teszik felismerhetővé az adatelemeket, jelzik a kiegészítő információkat, a tagolást, az adatforrást.

Az egyezményes jeleket - a . , ! ? kivételével - szóköz előzi meg, és szóköz követi. Igaz, bizonyos logikának, megszokott nyelvi képeinknek is ellentmond, az egyezményes jelek - megállapodás alapján csak sor végén lehetnek, új sort nem kezdetünk belük, ponttal pedig egyetlen helyen jelezhetjük csak az adatszoport végét.

Általános szabályok

Az adatok meghatározott forrásból merithetők. Ezek: a címoldal, a könyv egyéb előzékei és a kolofon, a könyv többi része, külső forrás.

Elő van írva, hogy az adatok mely források alapján írhatók le. A

főforrásból származó adatok jelzés nélkül, az egyéb megengedett forrásból leírt adatok szögletes zárójelben irandók.

Egyes adatelemek bizonyos forrás(ok)ból nem használhatók fel. Ezekre forrástiltalom vonatkozik.

A leírás nyelve az 1. 2. és 3. adatszoportban a könyv nyelve. A nemzetközileg elterjedt bibliográfiai leirási kifejezések alkalmazhatók. Magyar nyelvű könyvek leírásakor - az et al. és etc. kivételével - magyar, idegen nyelvű könyvek leírásakor a nemzetközi gyakorlatban elterjedt kifejezéseket használjuk.

A leírás módját a helyesirási szabályok határozzák meg. Azok a szavak és kifejezések, amelyeknek van szabványos rövidítésük, megengedett helyeken rövidíthetők - őket rövidítjük is (MSZ KGST 2012-79)! A számokat úgy írjuk, ahogy a könyvben található (a kivételekre a megfelelő adatszoportok tárgyalásakor kitérünk).

Az adat kétességét kérdőjellel, a hibás adatot felkiáltójellel jelezzük. A szövegelhagyást három pont jelöli, adatpótlást a jobb megérthetőség végett alkalmazunk, az adatelhagyást az et al., illetve az etc. rövidítéssel jelezzük. Az adathiányt meghatározott adatszoportban kötelező jelölni.

Mindezeket - a szövegelhagyás jelölése kivételével - szögletes zárójelbe tesszük.

AZ EGYKÖTETES KÖNYVEK LEIRÁSA

A leírás adatszoportjai:

1. cím és szerzőségi közlés
2. kiadás
3. megjelenés
4. terjedelem

5. sorozat

6. megjegyzés(ek)

7. terjesztési adatok

Az adatszoportokat a . - (pont, szóköz, gondolatjel) jelpár választja el egymástól.

Pl.: Cím és szerződési közlés. - kiadás. - megjelenés

Kivétel a 6. és 7. adatszoport. Ezek új sorban, az egyezményes jelek alkalmazása nélkül kezdhetők.

1. adatszoport. Cím és szerzőségi közlés

Adatelemei: főcím /kiemelt vagy elsőként leírt cím/

párhuzamos cím /a főcím megismétlése más nyelv(ek)en/

alcím /a könyv tartalmát magyarázó, a főcímet kiegészítő cím/

vagylagos cím /a főcím "vagy", "avagy" kötőszóval bevezetett része/

egyéb címadat /a könyv tartalmára, műfajára vonatkozó adat/

szerzőségi adat /a könyv létrehozásában közreműködő természetes vagy jogi személyek/.

Főforrása: a címoldal

A főcímet betűhíven, szószerint kötelező leírni. A túlközés természetesen nem a tipográfiai sajátosságokra és a nagybetűs írásmódra vonatkozik.

Alcímet, párhuzamos címet, egyéb címadatot - ha nem kötelező - csak akkor írjunk le, ha azok elengedhetetlen tájékoztatást adnak a könyv tartalmáról, jellegéről, műfajáról, vagy ha a katalógus

illetve bibliográfiakeresztés igényei megkivánják.

Az eredeti címet, ha indokoltan látjuk, a megjegyzések adatsorportjában írjuk le. Ha túl hosszú a cím, szöveghagyásra van mód, amit három ponttal jelölünk.

A szerzőségi adatok közül kötelező közölni a szerző(k) nevét, és azon közreműködő(ke)t, ki(k)nek neve a szerzővel megbonthatatlan nyelvi szerkezetet alkot. Az egyéb közreműködők feltüntetésére csak akkor kerüljön sor, ha a katalógusban vagy a bibliográfiában nevük közlése elengedhetetlen, illetve ha nincs szerző.

Példák a leírás szerkezetére:

Főcím = párhuzamos cím : alcím : egyéb címadat / első szerzőségi adat ; második és további szerzőségi adat

1. mű címe ; 2. mű címe : (közös) egyéb címadat / (közös) szerzőségi adat

(1.) mű címe : alcím / (1.) szerzőségi adat. (2.) mű címe : alcím / (2.) szerzőségi adat

Példák az 1. adatsorport leírására:

a könyv adatai

a leírás

a címlapon:

Vallomások a gyógyításról

Szerkesztette Székely Sándorné

a címlap hátoldalán:

Illusztrálta Károlyi András

Vallomások a gyógyításról /
szerk. Székely Sándorné

A címlapon:
Lomniczi Béla
VIRUSOK
Fertőző gének

Vírusok : Fertőző gének /
Lomniczi Béla

a címlapon:
NÉMET-MAGYAR
ORVOSI SZÓTÁR
Szerkesztette
KUNTNER MÁRIA
ÉS
VÉGHELYI PÉTER

Német-magyar orvosi szótár =
Medizinisches Wörterbuch
Deutsch-Ungarisch / szerk.
Kunter Mária, Véghelyi Péter

a páros címlapon:
MEDIZINISCHES WÖRTERBUCH
DEUTSCH-UNGARISCH
BEARBEITET VON
MÁRIA KUNTNER
UND
P. VÉGHELYI

a címlapon:
Gyermek születik
Fényképek a születés előtti élet-
ről és hasznos tanácsok leendő
szülőknek
a címlap hátoldalán:
Fényképezte: Lennart Nilsson
A szöveget írta: Mirjam Furuholm,
Axel Ingelman-Sundberg, Claes Wirsén
A rajzokat készítette: Bernt Forsblad
Fordította: Cholnoky Péter

Gyermek születik : Fényképek
a születés előtti életéről.../
fkép.: Lennart Nilsson;
a szöveget írta: Mirjam
Furuholm, Axel Ingelman-
Sundberg, Claes Wirsén

a címlapon:
Albert Camus
Közöny
A bukás
két kisregény

Közöny ; A bukás : két kisre-
gény / Albert Camus

a címlap hátoldalán:

Fordította

GYERGYAI ALBERT

SZÁVAI NÁNDOR

a címlapon:

VÖRÖSMARTY MIHÁLY

ÖSSZES KÖLTŐI MŰVEI

Sajtó alá rendezte és az utószót

írta Horváth Károly, Martinkó

András

Vörösmarty Mihály összes költői
művei

2. adatcsoport. Kiadás

Adatelemei: kiadásjelzés

az adott kiadásra vonatkozó szerzőségi közlés

Főforrása: a címlap, az egyéb előszékek, a kolofon.

A kiadás sorszámát mindig arab számmal írjuk, a kifejezéseket rövidítjük. A lényeges információt nem tartalmazó szavakat elhagyjuk. A szerzőségi közlést csak akkor írjuk le, ha bibliográfia- illetve katalógusigények diktálják.

A kiadás szó előtti jelzőket vesszővel tagoljuk.

Példa a leírás szerkezetére:

. - kiadásjelzés / az adott kiadásra vonatkozó első szerzőségi adat ,
második és további szerzőségi adat

Példák a 2. adatcsoport leírására:

a könyv adatai

a leírás

a címlapon:

Második, változatlan kiadás

. - 2. kiad.

4. javított és bővített kiadás

. - 4., jav., bőv. kiad.

3., überarbeitete und erweiterte Auflage

. - 3., überarb., erw. Aufl.

hibásan: II. kiadás

. - 2. [13. kiad.]

külső forrás:

Második kiadás

. - [2. kiad.]

3. adatcsoport. Megjelenés

Adatelemei: a megjelenés helye

a kiadó neve

a megjelenés éve

a nyomda székhelye

a nyomda neve

Főforrása: a címoldal, az egyéb előzékek, a kolofon.

A megjelenés helyét a könyvön közölt formában írjuk le, Budapestet rövidítjük (Bp.). A könyvön közölt névformát a név közismert változatával kiegészíthetjük. Ha a könyv több székhelyet nevez meg, a felsorolás első adatát írjuk csak le, az adatelhagyást jelöljük. Ha egy székhely neve tipográfiaillag kiemelt, az adatelhagyás jelölésére nincs szükség.

A kiadó nevét minden esetben rövidítjük, nem írjuk le a nem vezeték-név jellegű elemeket, elhagyjuk a cégjelzésre utaló kifejezéseket. A "kiadó" szót vagy megfelelőit rövidítve is csak akkor írjuk le, ha az a kiadó nevével megbonthatatlan nyelvi szerkezetet alkot. Ha több kiadója van egy könyvnek, az elsőként felsoroltat írjuk le, az adatelhagyás jelölésével. A tipográfiaillag kiemelt név leírásakor az adatelhagyást nem kell jelezni. Ha a megjelenés helye és a kiadó

neve immeretlen, az adathiányt jelölni kell. Magyar nyelvű könyv esetén: H.n., K.n.. Idegen nyelvű kiadvány esetén: S.l. , s.n..

A megjelenés évét mindig arab számmal írjuk. A copyright és a nyomtatás évét nem közöljük. Ha az adat ismertlen, szögletes zárójelben, megközelítő pontossággal írjuk le.

A nyomda székhelye és neve elhagyható adat. Kötelező viszont leírunk, ha a megjelenés helye és a kiadó neve ismeretlen.

Példa a leírás szerkezetére:

. - a megjelenés helye : a kiadó neve, a megjelenés éve

Példák a 3. adatcsoport leírására:

a könyv adatai

a leírás

az előzéklap hátoldalán:

W. B. SAUNDERS COMPANY / Philadelphia/London/Toronto/Sydney

. - Philadelphia [etc.] : Saunders, 1981

a kolofonban:

C 1981

a címlapon:

Szépirodalmi Könyvkiadó

Magvető Könyvkiadó

1980

. - Bp. : Szépirod. Kvk. [etc.] 1980

4. adatcsoport. Terjedelem

Adatelemei: oldalszám

illusztráció

méret

melléklet

Főforrása: a könyv egésze.

Az oldalszámot a könyv számozása alapján írjuk le. Utolsó oldalnak az utolsó számozott oldalt tekintjük. Ha a könyv egészének vagy főrészének vége előtt befejeződik a számozás, az oldalak megállapított számát szögletes zárójelbe tesszük. Az alábbi rövidítéseket alkalmazzuk:

	magyar nyelvű-	idegen nyelvű könyv
oldal	o.	p.
lap	l.	fol.
táblaoldal	t.	t.
táblalap	tl.	t.fol.
hasáb	h.	col.

Az illusztráció tényét magyarázat nélkül közöljük.

A méret adatát elhagyjuk.

A melléklet(ek)et rövidítve közöljük, terjedelemeadatát viszont elhagyjuk.

Példa a leírás szerkezetére:

. - oldalszám, táblák száma : illusztráció + melléklet

Példák a 4. adatszoport leírására:

idegen nyelvű könyv adatai

a leírás

eleje iii-xvi. számozott,
az utolsó számozott oldal: 496,
illusztrált (ábrák, táblázatok,
fotók)

. - xvi, 496 p., 16 t.fol. :
ill.

magyar nyelvű könyv adatai

az utolsó számozott oldal: 147, . - [148 o.] + mell.
a főrész egy oldala számozatlan,
a borító tasakjában 12 oldalas, gra-
fikonokat tartalmazó melléklet

5. adatosoport. Sorozat

Adatelemei: a sorozat főcíme

a sorozat párhuzamos címe, alcíme és egyéb címadata

a sorozatra vonatkozó szerzőségi közlés

a sorozat ISSN- (esetleg ISBN)-száma

a sorozati szám

az alsorozat sorozatához hasonló adatai.

Főforrása: a címlap, az egyéb előzékek, a kolofon.

Párhuzamos címet, alcímet, egyéb címadatot, szerzőségi adatot csak akkor írunk le, ha bibliográfia- vagy katalógusszerkesztési elvek indokolják. A sorozati számot mindig arab számmal kell írni. Ha az alsorozatnak van ISSN-száma, azt közöljük.

Példa a leírás szerkezetére:

. - (A sorozat főcíme = párhuzamos címe : alcíme : egyéb címadata
első szerzőségi adata ; második és további szerzőségi adata, az
ISSN-száma ; a sorozati szám. Az alsorozat megjelölése, főcíme,
ISSN-szám ; az alsorozati szám

Példák az 5. adatszoport leírására:

a könyv adatai

a leírás

a címlapon:

. - (Aesculap, ISSN 0133-7513)

AESCULAP

a címlap hátoldalán:

ISSN 0133-7513

a kötetstábla-borítón:

WOLFE MEDICAL ATLASES-14

. - (Wolfe medical atlases ;
14.)

az előzéklap homlokoldalán::

A GYAKORLÓ ORVOS KÖNYVTÁRA'199

. - (A gyakorló orvos könyv-
tára / ... szerk. az Orvos-
továbbképző Intézet, ISSN
0433-0250 ; 199.)

az előzéklap hátoldalán:

A sorozatot szerkeszti az ORVOSTOVÁBB-

KÉPZŐ INTÉZET

a címlap hátoldalán:

ISSN 0433-0250

6. adatszoport. Megjegyzések

Adatelemei: adatkiegészítő, módosító-,

a bibliográfiai egység sajátosságaira vonatkozó-,

a könyv tartalmára vonatkozó-,

bibliográfiai kapcsolatokat feltáró megjegyzések.

Főforrása: bármely adatforrás.

Az adatszoport leírását új sorban kezdjük.

A szabvány minden egyes megjegyzést külön adatelemnek tekint. A leírásnak két módja van. Vagy a . - jelpár kerül az adatelemek közé, vagy az egyik megjegyzés után pontot teszünk, a másikat pedig

új sorban kezdjük. Mi a könnyebb áttekinthetőség végett a második lehetőséget választjuk.

Példa a leírás szerkezetére:

1. megjegyzés.
2. megjegyzés.
3. megjegyzés.

Példák a 6. adatcsoport leírására:

Eredeti cím: Ett barn blir till.

A könyv az 1977-ben Londonban megjelent angol kiadás magyar fordítása.

Az 1. kiadás címe: Ápoláslélektan.

Bibliogr.: 245-259. o.

7. adatcsoport. Terjesztési adatok

Adatelemei: az ISBN-szám

a kötés

az ár.

Főforrása: bármely adatforrás.

Az adatcsoportot új sorban kezdjük.

Csak az ISBN-számot írjuk le. Ha több kiadó jelentet meg egy művet, annak a kiadónak az ISBN-számát tüntetjük fel, melynek a leírása a 3. adatcsoportban megtörtént. A félreérthetőség elkerülése végett a kiadó nevét kerek zárójelben közöljük. Előfordul, hogy egyazon mű szakkönyvként és tankönyvként is megjelenik. Ez a cím-

adatokból ugyan kitűnik (vagy az 1., vagy a 6. adatcsoportban), de a magyarázat az ISBN-szám után a leírást egyértelművé teszi.

A kötést csak akkor írjuk le, ha a könyv több kötésváltozatban jelent meg.

Az ár leírását nem tartjuk szükségesnek, mert egyrészt az azonosítás szempontjából kevésbé fontos adat, másrészt nem mindig egyezik a leltári nyilvántartás adatával.

Példa a leírás szerkezetére:

ISBN (magyarázat) kötés (magyarázat) : ár (magyarázat)

Példák a 7. adatcsoport leírására:

ISBN 963 241 009 2 (szakkönyv) vk.

ISBN 936 240 270 7 [ISBN 963 240 270 7]

Példák az egykötetes könyvek leírására:

Gyógyszertan : Egészségügyi szakiskolák tankönyve / Faller Károly, Horváth Dénes. - 4., átd., bőv. kiad. - Bp. : Medicina. 1980. - 485 o. : ill.

ISBN 963 240 270 7

Atlas der Nierenkrankungen / G. Williams. - Basel [etc.] : Karger, 1974. - 238 p. : ill. - (Karger Farbatlanten ; 4.)

Eredeti cím: A colour atlas of renal diseases.

A szerző teljes neve: George Williams.

ISBN 3-8055-1640-1

Sebészeti tudnivalók a körzeti orvosi gyakorlatban / Littmann Imre.-
Bp. : Medicina, 1982. - 424 o. : ill. - (A gyakorló orvos könyv-
tára / ... szerk. az Orvostovábbképző Intézet, ISSN 0433-0250 ; 199.)
ISBN 963 240 940 X

Jegyzet a sportmasszőr alsófokú szakképzéshez / szerk.: Árkai Nán-
dor ; [... szerzői: Biró András et al] ; [kiad. az Egészségügyi Szak-
dolgozók Központi Továbbképző Intézete. - Bp. : ETI, 1981. - 177 o.:
ill.

Kéziratként.

Gyermekek születik : Fényképek a születés előtti életről ... / [fkép.:
Lennart Nilsson] ; [a szöveget írta: Mirjam Furuhjelm, Axel Ingelman-
Sundberg, Claes Wirsén]. - Bp. : Medicina, 1981. - 156 o. : ill.

Eredeti cím: Ett barn blir till.

A könyv az 1977-ben Londonban megjelent angol kiadás magyar fordí-
tása.

ISBN 963 240 803 9

A TÖBBKÖTETES KÖNYVEK LEIRÁSA

Szerkezete lehet többlepcsős vagy egylépcsős. A legfontosabb sza-
bályok az egykötetes könyvek leírásánál tárgyaltakkal azonosak.
Számunkra a feladatot itt az jelenti, hogyan írjuk le a műre, és
hogyan az egy kötetre vonatkozó adatokat.

A kötetjelzést kötelező leírni. Ha az bármilyen szám is, a lei-
rásban mindig arab számmal írjuk.

Többlecsős szerkezetben minden kötet adatait új sorban kezdjük
írni. Mind a mű, mind a kötet terjedelema data megadandó. A közös

adatok 4. adatszoportjába a darabszám kerül, a kötet adata pedig az oldalszám és az illusztráció. A közös adatok közül az utolsó a mű ISBN-száma, a kötetek leírásának utolsó adata a kötet ISBN-száma.

Az egylépcsős leírás a kötet oldalszámát, illetve ISBN-számát tartalmazza.

Az összefoglaló szintű leírást többlépcsős szerkezetben készítjük, hogy a mű és a kötet adatai áttekinthetők legyenek. Monografikus szintű leírást készítünk akkor, ha egy többkötetes kiadvány egy kötete áll csak rendelkezésünkre. Ez esetben - ugyancsak az áttekinthetőség végett - az egylépcsős szerkezetet választjuk.

Példák többkötetes könyvek többlépcsős, összefoglaló szintű leírására:

A belgyógyászat alapvonalai / Magyar Imre, Petrányi Gyula. - 9.,

átd.kiad. - Bp. : Medicina, 1974. - 3 db

ISBN 963 240 382 7 (szakkönyv)

1. köt. - [603] o. : ill.

ISBN 963 240 383 5

2. köt. - 607-[467] o. : ill.

ISBN 963 240 384 3

3. köt. - 1471-2368. o. : ill.

ISBN 963 240 385 1

Sebészet. - Bp. : Medicina. - 2 db

1. köt. / [irta] Rubányi Pál, a Részletes traumatológia fejezetet
irta Berentey György. - 1972. - 375 o. : ill.

2. köt., Részletes sebészet / szerk. Stefanics János ; [irták] Árvai
Attila et al]. - 1977. - 775 o. : ill.

ISBN 963 240 433 5 (szakkönyv)

Példák a többkötetes könyvek egylépcsős, monografikus szintű leírására:

A belgyógyászat alapvonalai. 1. / Magyar Imre, Petrányi Gyula. -
9., átd. kiad. - Bp. : Medicina, 1974. - 603 o. : ill.

ISBN 963 240 383 5 (szakkönyv)

Sebészet. 2. köt., Részletes sebészet / szerk. Stefanics János ;
[irták Árvai Attila et al]. - Bp. : Medicina, 1977. - 775 o. : ill.

ISBN 963 240 433 5 (szakkönyv)

ANALITIKUS SZINTŰ LEIRÁS

Főforrása: a könyv egésze.

Alkalmazására akkor van szükség, ha a könyv egy részét kívánjuk
csupán leírni.

A leírandó rész címét és szerzőségi közlését két egyenlőségjel
után követi a könyv főcíme. Mivel a főforrás a könyv egésze, mód
nyílik a névelemek fölcserélésére, a csonka név kiegészítésére, a
névalak hibás közlésének kijavítására. Ha a forrás ebben az esetben
nem a könyv, a kiegészítés, illetve helyesbítés szögletes zárójelbe
kerül. Az adatcsoportokat a . - jelpárral választjuk el egymástól.

A 6. és 7. adatszoportot folyamatosan írjuk.

Példák az analitikus szintű leírásra:

A növényi vírusok új csoportja / Balázs Ervin = = A biológia aktuális problémái. - 22. - Bp. : Medicina, 1981. - 153-174. o.

Bibliogr.: 171-174. o. - ISBN 963 240 956 6

A csodára pár percet várni kell! / Láng Éva = = A gyógyítás világa.

Bp. : Medicina, 1980. - 212-219. o. - ISBN 963 240 894 2

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. A párizsi katalogizálási konferencia szabályzat-tervezete / Domákos. - Bp. : Egy. Kvtár., 1962. - 14 o. - (A Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai ; 18.). - Klny. Magyar Könyvszemle. 1962. 2-3. sz.
2. A bibliográfiai leírás nemzetközi szabványosítása és az új magyar szabvány / Fügedi Péterné = = Könyvtári Figyelő, 1978. 2.sz. - 117-125. o.
3. A címleírás új szabályozása / Fügedi Péterné = = Könyvtáros, 1978. 4. sz. - 190-195. o.
4. ISBD(M): A könyvek nemzetközi szabványos bibliográfiai leírása. - Bp. : OSZK KMK, 1977. - V, 62 o. - ISBN 963 201 040X
5. Dokumentumleírás / Kovács Ilona. - Bp. : OMKDK ; ÉTK, 1981. - 45 o. - (Tudományos-műszaki információ szakkönyvtára, ISSN 0230-290X ; 3.). - U.a. Könyvtárkezelői ismeretek. 107-145. o. - ISBN 963 592 213 2
6. A könyvek bibliográfiai leírása : Utmutató az MSZ 3424/1-78 tanulmányozásához / Kovács Ilona. - Bp. : OSZK KMK, 1980. - 54 o. - ISBN 963 201 900 X

Jenő FREISINGER

Bibliographical Description Rules Of Books

The Hungarian Bureau of Standards published 1980 the Hungarian standard No.3424/1 on cataloguing regulations. As opposed to the former the present standard is in accordance with the international standard of cataloguing.

After a general survey of the regulations cataloguing techniques are presented by using medical examples.

Изложение правил библиографического описания книг

Йенё ФРЕЙЗИНГЕР

В 1980 году Венгерский Госкомитет по стандартам издал Венгерский Стандарт № 3424/I. по новому стандарту библиографического описания, который, в отличие от предыдущего, соответствует правилам международного описания заглавий документов.

После общего ознакомления с правилами методы библиографического описания иллюстрируются на примерах медицинских документов.

T A N U L M Á N Y U T A K

Röviden a szlovákiai orvosi könyvtárhálózatról

ALMÁSYNÉ KOVÁCS Éva

Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár
Igazgató: Dr Birtalan Győző

1981. május 7-én megbízást kaptam, hogy egyhetes tanulmányút keretében tanulmányozzam a szlovák egészségügyi könyvtári hálózat jelenlegi helyzetét, különös tekintettel a hálózati-módszertani munkára.

A tanulmányút kétoldalu együttműködési szerződés keretében zajlott, a fogadó intézet az Ustav Vedeckych Zdravotnichkych Informácií /UVZI/ - a szlovák egészségügyi könyvtári hálózat központja volt.

A tanulmányút alatt megismertettek a szlovák egészségügyi könyvtári hálózat jelenlegi helyzetével, magával az UVZI-val, az egyes részlegek munkájával, s módomban nyílt egy ún. "helyi"-információs központ /ZIS/ megtekintésére Nové Zámky-ban, továbbá Pozsonyban egy kutatóintézeti és egy egyetemi könyvtár megtekintésére is.

A szlovák könyvtári hálózat egy 1974-ben kiadott rendelet alapján jelenleg átszervezés alatt áll. Ennek a rendeletnek az a lényege, hogy Csehszlovákiában a szakirodalmi információt szolgáltató intézeteknek egy külön erre a célra létrehozott minisztérium vezetésével /Ministerstva Vystavy a Techniki/ meg kell szervezni az információs szerverek hálózatát /Sustav Vtei/. Ennek megfelelően információs szervezetük 4 intézménytípust foglal magába: /1. 1. táblázat/

1. ODISZ (Odvetvove Informacne Stredisko)
 /Szakágazati Információs Központ/
 /mint nálunk az OIK/
2. OBISZ (Odborove Informacne Stredisko)
 /Szakmai Információs Központ/
 /mint nálunk a szakterületi együttműködési köröket irányító szakkönyvtárak/
3. ZISZ (Zakladne Informacne Stredisko)
 /Helyi információs központok/
 /mint nálunk az alközpontok és egyes országos intézetek könyvtárai/
4. OK (Odborna Kniznica)
 /Szakkönyvtárak/
 /mint nálunk a tagkönyvtárak/

A fenti intézmények hierarchikus rendet alkotnak, az információs intézmények közvetlenül könyvtárakra épülnek.

Az egészségügyben ennek a rendszernek a kiépítése 1977-ben kezdődött, az UVZI feladata a különféle típusú könyvtárak kapcsolatait rendező koncepcióterv elkészítése.^{x/}

A rendeletnek megfelelően Csehszlovákiában az orvostudomány területén 2 ODISZ működik: a prágai Szakágazati Információs Központ /ÚVLI/ a klinikai és kutatási információs feladatokat, a pozsonyi Szakágazati Információs Központ pedig /UVZI/ az egyéb egészségügyi információs feladatokat ellátó központ /eü. szervezési információk, vezetők és eü. közép-káderek részére készített szakirodalmi infor-

^{x/} Igéretet kaptam arra, hogy a minisztériumi jóváhagyás után a koncepciótervet rendelkezésünkre bocsátják.

mációk/.

Szlovákiában jelenleg 3 OBISZ működik:

- egy a pulmonológia,
- egy az orvosi kibernetika,
- egy pedig a járványügy területén.

Az OBISZ-oknak kettős feladatuk van:

- az ország egész területét ellátni az általuk gondozott szakágazat információival
- saját intézetüket ellátni információval.

/Szolgáltatásaik körébe tartoznak: aktuális témákhoz szakirodalmi szemlék készítése, témafigyelés, irodalomkutatási bibliográfiák készítése, másolatszolgáltatás biztosítása stb./

A ZISZ-ek az adott intézeten belül biztosítják az információkat.

Az egészségügyi könyvtári hálózat az egészségügyi intézetek hierarchiájához alkalmazkodik, azaz:

- I. - kutató és országos intézetek
- gyógyszergyárak, orvosi műszer-kötszergyár stb.
 - eu. intézeteket tervező intézet x/

II. "területi" egészségügyi intézetek /KUNZ/

- Nyugat-Szlovákia
- Kelet-Szlovákia
- Középszlovákia
- Pozsony

x/
Zdravoprojekt /kórházakat, poliklinikákat és más eu. létesítményeket tervező intézet/

/E "területi" egészségügyi intézetek könyvtárai a mi regionális központjainknak felelnek meg./

III. - un. "járási" ^{x/} egészségügyi intézetek /OUNZ/
/Nálunk a megyei alközpontoknak megfelelő könyvtárak./

104 könyvtár van a szlovák egészségügyi könyvtári hálózatban, ezek közül 3 szakágazati információs intézmény (OBISZ)

61 alközpont ill. országos intézet könyvtára (ZISZ)

47 tagkönyvtár (OK), ezen kívül

139 az ötszáz alatti könyvgyűjtemény ill. letétek száma.

A hálózat felépítése kétlépcsős, a hálózati központ a területi központok aktív bevonásával irányítja a könyvtárakat. Évek óta gyakorlat, hogy az UVZI módszertani osztálya évente kétszer ülést tart az OBISZ-ok és ZISZ-ek képviselőinek részvételével, amelyen az aktuális problémákat, teendőket megbeszélik. /Talán ennek is köszönhető a jelentési kötelezettség olyan nagymérvű fegyelme./

Átlagosan évi 20 kiszállást terveznek; tavaly 30 kiszállást teljesítettek.

A kiszállások időpontjáról előzetesen értesítést kapnak a "területi" könyvtárak vezetői, a könyvtárak ill. az azokat fenntartó intézetek igazgatói is. A könyvtárellenőrzésről minden esetben jegyzőkönyvet készítenek, amelyet a fenntartó intézet igazgatójának is megküldenek, vagy személyesen is megbeszélnek.

Egy évben egyszer un. komplex felmérést készítenek egy-egy könyvtárról az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyása alapján, amelynek

^{x/}
Ez az elnevezés a mi megyei székhelyünknek felel meg.

során megkérdezik az orvostanácsadót ill. orvosokat, hogy mi a véleményük a könyvtár munkájáról, milyen kérésük, javaslatuk van a könyvtári szolgáltatásokkal kapcsolatban. Megvizsgálják a könyvtári munka minden egyes fázisát részletekbemenően, különös tekintettel a beszerzés és a selejtezés helyességére. Ez a felmérés kidolgozott séma szerint történik, a jelentést a Minisztériumnak is továbbítják.

A módszertani osztálynak sikerült azt is elérni, hogy egy minisztériumi értekezlet során a miniszterhelyettes külön foglalkozott a szakkönyvtárak helyzetével, a problémákkal, amelyhez az IVZI szolgáltatta a tényanyagot. Ez a vártnál nagyobb visszhangra talált az egyes kórház-igazgatók, eü. intézmények vezetői körében.

Könyvtárosképzés az OVZI-ban nincs, szakkönyvtárosokat Szlovákiában a Matica Slovenska képez. Az UVZI csak továbbképzést folytat. Minden harmadik évben a könyvtárak és információs központok vezetői részére un. általános továbbképzést /szervezési kérdések, aktuális problémák megbeszélése/, minden második évben pedig un. speciális továbbképzést tartanak a könyvtári munka aktuális kérdéseiből /katalogizálás, orvosi terminológia stb./. Ezek a tanfolyamok egyhetesek.

2 évente országos, un. koordinációs értekezletet tartanak a hálózati könyvtárosok részére és minden évben tudományos konferenciát szerveznek a prágai UVLI-val együtt; ezek általában monotematikusak.

Az elmúlt időszak eredményei közé sorolták, hogy kidolgoztak a területi orvosi könyvtárak és a járási orvosi könyvtárak részére egy irányelvet, amely azok ideális elhelyezésére, létszámra, normatívákra ad utmutatást.

Az Ustav Vedeckych Zdravotnickych Informácií feladatairól és az intézet felépítéséről

Az intézet az Egészségügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó intézmények könyvtárainak hálózati központja továbbá az Egészségügyi Minisztériumnak "alapkönyvtára".

Az intézet 2 főosztályból áll:

1. Könyvtári szolgálat /18 dolgozóval/

Ez a főosztály 3 osztállyal működik:

- állománygyarapító és feldolgozó osztály
- kölcsönző osztály
- raktározási és állományvédelmi osztály

2. Tudományos információs főosztály

Ez a főosztály 2 osztállyal működik:

- módszertani és kutató osztály

/ 5 dolgozóval, ebből 2 fő kutató /MEDINFORM munkára/

1 fő módszertanos

1 fő adminisztrátor

+ 1 főt kívánnak még módszertani munkára alkalmazni

- bibliográfiai osztály

Fenti 2 főosztály mellett működik még a gazdasági osztály, ezen belül a reprográfia.

Néhány adat a könyvtári főosztály munkájáról:

Az állomány nagysága 120.000 egység.

Az éves gyarapodás nagysága 6000 egység.

Évi 2000 helybenolvasójuk van, a könyvtárközi kölcsönzések száma mintegy 8000.

Az intézetbe 859 folyóirat jár, ebből 254 tőkés folyóirat.

Az intézet évi gyarapításra fordítható összege 1.200.000 korona.

Katalógusaik: szerzői, ETO és szakrendi katalógusok.

A könyvtári főosztály minden évben kiadja az orvosi folyóiratok lelőhelyjegyzékét, továbbá rendszeresen adatokat szolgáltat a Prirastky Zahraničnych Knih /Külföldi Könyvek Gyarapodási Jegyzéke/ o. kiadványhoz a pozsonyi Számítógép Központ részére.

Az intézet irodalomkutatási szolgáltatása valamint a xerox szolgáltatás ingyenes.

A könyv ill. folyóiratbeszerzés koordinálására való törekvés igen erős, az állománygyarapítási osztályon keresztülfut minden külföldi könyv megrendelése. A könyvrendeléseket az UVZI központilag intézi a megadott igények alapján, ha indokolatlannak tűnő megrendelésekkel találkoznak, azt megpróbálják a rendelő könyvtárral egyetértésben módosítani. Az országba beérkezett könyveket viszont közvetlenül a megrendelő könyvtár kapja, amelyet katalóguscédulán jelentenek a könyv-KC számára.

Most van kiépülőben az a gyakorlat, hogy a központi katalógus számára érkezett jelentéseket egyeztetik a könyvrendelésekkel; ezzel a munkával 3 dolgot tudnak majd meg:

1. melyek azok a megrendelések, amelyek nem érkeztek be,
2. mennyi késéssel jönnek be a megrendelések,
3. melyek azok a könyvtárak, amelyek nem jelentenek.

/Az utóbbi kérdésre úgy kapnak választ, hogy a nagyon régi megrendeléseket kiemelik, s a módszertanos kollégánál ellenőrzi a könyvtárlátogatás során a kérdéses könyv megérkezését./

Ez a munka nagy megterhelést fog jelenteni az állománygyarapítási osztály munkájára, így plusz 1 fő beállításával kívánják a túlter-

helést csökkenteni.

A Bibliográfiai osztály munkája elsősorban a vezetői tájékoztatást szolgálja. Kb. 40 külföldi folyóiratot évi 4 számban dolgoznak fel /Bibliograficky soupis/, eu. szervezés, társadalom-orvostan, határterületi témakörök szakirodalmából. Jelenleg ez a feldolgozás csak bibliográfiai adatokat szolgáltat, a jövőben referátumokat is kívánnak készíteni.

Az osztály közreműködik a Bibliografia Medica Chechoslovaca kiadásában is olymódon, hogy 32 folyóiratot dolgoznak fel, főleg a szociális medicina területének szakirodalmából. Mint már említettem, az irodalomkutatás ingyenes, személyes kérések alapján történik, az elvégzett irodalomkutatásokat sokszorosítják, tematikus csoportosításban minden könyvtárnak megküldik. A jövőben tervezik, hogy bevonják a hálózati könyvtárak irodalomkutatásait is ebbe a jegyzékbe. Az összesített irodalomkutatási jegyzékükbe beleveszik azokat az irodalomkutatásokat is, amelyeket a "megrendelők" /orvosok/ helyben, saját maguk készítenek.

A Tudományos-információs főosztály kutatási témái összefüggenek a módszertani munkával. 1973-ig visszamenően az alábbi témákban történt felmérés ill. kutatás:

- az orvosok véleménye a hálózatról ill. a könyvtári munkáról, szolgáltatásokról
- bibliometriai elemzés az egészségügyi információs alrendszer szakirodalmi bázisának meghatározásához
- Egészségügyi Minisztériumon belül végzett igénykutatás a vezetők, minisztériumi dolgozók elvárásairól az UVZI szolgáltatásával szemben.

Az utóbbi igénykutatás alapján korrigálták intézetük könyvállományát, megindították a Bibliografický soupis-t a vezetői tájékoztatás részére, továbbá megkezdtek szervezni a minisztériumi dolgozók gyors-tájékoztatását.

A tanulmányut tapasztalatait összegezve elmondhatom, hogy a szlovák egészségügyi könyvtári hálózat adatszolgáltatási fegyelme rendkívül jónak mondható. Ez nyilván annak is köszönhető, hogy a "területi" vezetőket nagyon intenzíven bevonják a módszertani munkába.

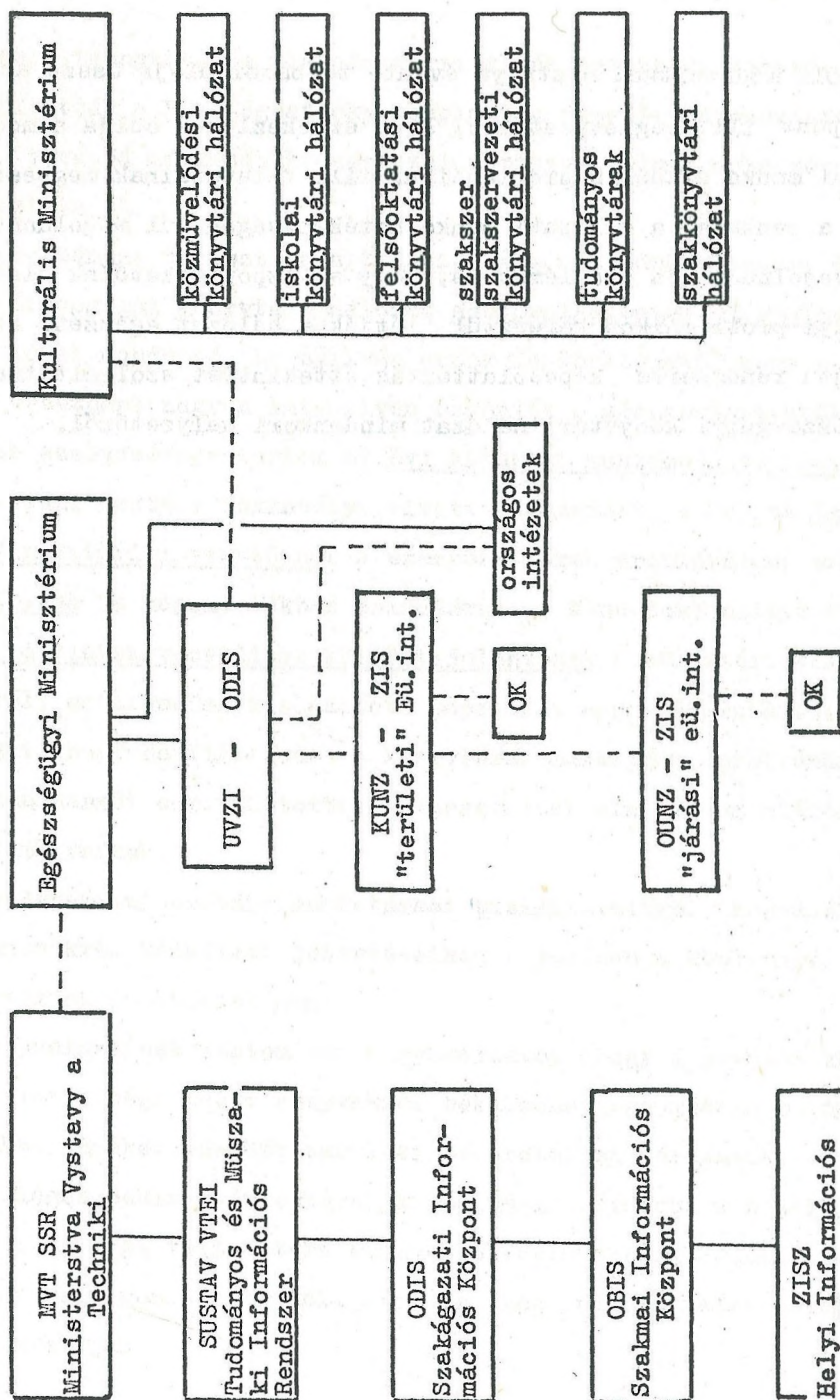
Ügyes szervezésnek tartom az évi kétszeri munkamegbeszélést. A módszertani osztály tekintélyt vívott ki magának, ehhez az Egészségügyi Minisztérium vezetőinek a szakkönyvtárak problémáihoz való jó hozzáállása is nagymértékben hozzájárult. Mindezek mellett a fenn-tartó intézetek vezetőinek küldött jelentések a könyvtári ellenőrzésekről, az ily módon kialakított kapcsolat arra készítethette a fenn-tartókat, hogy odafigyeljenek a könyvtárak munkájára, problémáira.

A tanulmányút során látottak, tapasztaltak alapján az alábbi javaslataim vannak:

1. A módszertani osztály munkatársai kiszállásaikról, könyvtárelle-nőrzésükről készített jelentéseiket a jövőben a könyvtárak fenn-tartóinak is küldjék meg.
2. Elképzelhetőnek tartom azt a gyakorlatot, hogy a jövőben könyv-táraink a megrendelt könyvekről beküldenek egy másolatot intéze-tünkbe. Ezeket szerzők szerinti besorolásban tárolnánk, és a katalóguscédula beérkeztevel kiemelnénk. Ily módon a bejelentési kötelezettség teljesítése könnyen ellenőrizhetővé válna, de ugyanakkor gondolnunk kell arra is, hogy mindez tetemes többlet-munkával jár.

3. Az OIK módszertani osztálya évente többször hívja össze az alközpont ill. régióvezetőket. Ezen értekezletek célja a módszertani munka aktuális problémáinak ill. feladatainak megbeszélése. Ez a rendszer a hálózati munka hatékonyságán túl megoldaná ill. orvosolná azt a problémát is, hogy alközpontvezetőink elsősorban helyi problémáikon keresztül látják a hálózat egészét. Ez a fajta rendszeres kapcsolattartás áttekintést szolgáltatna az egészségügyi könyvtári hálózat mindenkori helyzetéről.

1. táblázat

----- módszertani irányítás
felügyeleti szerv

Tapasztalatok az NDK orvosi könyvtárainak munkájáról

BENICZKY Gáborné

Tolna megyei Tanács Kórház-Rendelőintézet
Főigazgató: Dr. Molnár Ádám

Szeptemberben egy hetes látogatást tettem az NDK-ban, ahol az egészségügyi intézményekben folyó könyvtári munkát tanulmányoztam. Az előzetesen megküldött tervezetnek megfelelően, tulnyomó többségben a berlini kórházi orvosi könyvtárakba nyertem betekintést, de ezen túlmenően sor került a Staatsbibliothek, mint országos intézmény, valamint egy vidéki kórház, a Bezirkskrankenhaus Neubrandenburg orvosi könyvtárának megtekintésére is. Számomra az utóbbi intézmény jelentett összehasonlítási alapot, ugyanis munkahelyemmel, a Tolna megyei Tanács Kórházának Orvosi Könyvtárával kb. azonos nagyságrendű, az orvostudományi könyvtári rendszerben azonos szinten elhelyezkedő könyvtárról van szó. Épp ezért programomnak erről a pontjáról fogok részletesebb ismertetést adni, pár huzamot vonva a nálunk folyó munkával. Természetesen nem mellőzöm a többi meglátogatott intézményről szerzett hasznos ismeretek felsorolását sem, ami számomra sok újat jelentett és feltétlenül serkentően hat további munkámra.

Beszámolómat vendéklátóim, az IWIM által összeállított program sorrendjében kívánom részletezni.

Az IWIM (Institut für Wissenschaftsinformation in der Medizin), azaz az NDK Orvostudományi Információs Intézete 1981-ben ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. Az eltelt időszakról, az intézmény múltjáról és jelenéről, gondjairól és eredményeiről az intézet

igazgatójától kaptam felvilágosítást.

Kiadványuk, a Medizin Report 1981, 9. száma szolgáltat részletes adatokat a tíz évről. A visszaemlékezések sorában helyet kapnak a társintézmények /Moszkva, Prága, Szófia, Budapest, Havanna/ együttműködésről szóló cikkei is. Ugyancsak a tíz év összefoglalóját adja P.Weiss cikke, amely a Dt.Gesunch.-Wesen /1982, 37, 3, 97-101./ c. szakfolyóiratban jelent meg.

Mint hogy az IWIM tevékenységéről a felsoroltakon kívül tanulmány-
uti beszámoló is készült /ld.Szilágyiné CSÉCS M., Orv.Könyvt.1979,
19, 1, 3-9./, így azt csak kiegészíteném annyival, hogy az intézmény
a jövő évben új helyre költözik, ahol az információs tevékenységhez
nélkülözhetetlen dokumentumbázist is biztosítani kívánják. /T.i.
jelenlegi helyükön egyáltalán nincs központi könyvtár, hanem a szak-
irodalom a Charité 30 klinikáján szétszórta található/.

A Friedrichshain-i kórház (Staadisches Krankenhaus im Friedrichshain) Berlin egyik kerületének a központi kórháza, és az intézményben működő orvosi könyvtárat az egyik legjobban működő és legfontosabb könyvtárként tartják számon. /Az IWIM hálózati és módszertani osztályvezetőjének véleményét idéztem./

Az orvosi könyvtár 1935-ben kezdte meg működését, 1 könyvtárossal. Jelenleg hárman dolgoznak a 10.000 kötet könyvet, 99 féle folyóiratot és 5000 egyéb dokumentumot számontartó könyvtárban. A beiratkozott olvasók száma 400 fő.

Forgalmuk igen élénk. Erre vonatkozó adatom nincs, viszont ottlétem alatt magam is tapasztalhattam az olvasók nagyfoku érdeklődését. A könyvtár vezetője elmondta, hogy a forgalomról naponta statisztikát vezetnek, amelyben tételelesen feltüntetik az olvasók számát, a helyben használt, valamint a kölcsönzött dokumentumok szá-

mát stb.

Szolgáltatások:

A könyvtárhasználók tájékoztatására negyedéveként összeállítják és közreadják az új könyvek listáját.

Témafigyelést folyamatosan végeznek a könyvtárba járó folyóiratok cikkeiből.

Az olvasóteremben 2 mikrofilm-olvasó és egy xerox másoló berendezés áll az olvasók rendelkezésére, valamint egy mikrofilmről makrokópiát adó másoló.

A kórházban az orvosi könyvtáron kívül, tőle függetlenül, szakszervezeti és betegkönyvtár is működik, ahol 1-1 főfoglalkozású könyvtáros látja el a teendőket.

Az Akademie für Ärztliche Fortbildung der DDR, Informationsstelle und Bibliothek az intézmény rendeltetésének megfelelően - az orvostovábbképzés célját szolgálja. Anyaga a következő intézetek szakembereinek felkészülését segíti:

Zentralinstitut für Arbeitsmedizin der DDR, Institut für Sozialhygiene und Organisation des Gesundheitsschutzes és az Institut für Hygiene des Kindes- und Jugendalters.

Gyűjtőköre: az egészségügyi felsőfoku intézményekben tanulókat és az egészségügyi vezetőket érdeklő szakirodalom, marxizmus-leninizmus, szociálhigiénia, honvéderovostan, eu.szervezés-tervezés, eu. statisztika, eu.számítógépes irodalom, demográfia, WHO kiadványok, eu.jog és az üzemegezségtan.

A könyvtári állomány közel 70 ezer kötet könyvből és 618 periodikából áll. A nyilvántartást katalógusrendszerek segítik, amelyeket 2 részre bontva, 1977. évi időbeli határvonalat húztak. Az 1977 után adminisztrált anyagot az új bibliográfiai leírás szabályai szerint

készítik. A katalóguscédulákat géppel sokszorosítják.

Saját kiadványaik: bibliográfiák a szociálhigiénia és eu.szervezés területéről, deszkriptor-jegyzékek, az Akadémia kongresszusi kiadványai az orvos-egészségügy területéről, a gyűjtőterületnek megfelelően címekre bontva.

Felszereltségük: olvasóterem, kutatószoba, mikrofilm-leolvasók, mikrofilm, makrokópia.

A Dutsche Staatsbibliothek, az NDK állami könyvtára a világ legnagyobb könyvtárainak egyike. Könyvállománya 5.300 000 kötet. Kurrens folyóiratai és a periodikák száma 40.300. Éves gyarapodásuk 80.000 kötet, amelyet a hazai és világirodalom, valamint a tudományos élet publikációiból szereznek be.

A könyvtár Berlin egyik legforgalmasabb utcájában, patinás épületben, egy barokk palotában kapott otthont. 1661-ben alapították, 20 ezer kötettel indult. Állománya szépen gazdagodott, az akkori idők egyik legfontosabb könyvtáraként tartották számon Európában. A múlt század fordulóján könyveinek száma meghaladta az egymilliót, a második világháború idejére pedig elérte a hárommilliót.

A XX. sz. eleje, a háborús évek, gazdasági válság meggátolta a fejlődés ütemét, a második világháború alatt pedig a megsemmisülés veszélye fenyegette. Biztonságba helyezésének következménye az lett, hogy az állomálynak csak egy része került vissza jelenlegi helyére, 1.800 000 kötet ma is Ny-Berlinben, ill. az NSZK területén található.

A könyvtár fontos szerepet tölt be az NDK kulturális életében. Kapui nyitva állnak minden tanulni, művelődni vágyó állampolgár előtt, külföldiek is igénybevehetik szolgáltatásait. 12 olvasóterem 430 férőhellyel várja látogatóit. A forgalom nagyságát jól érzékelteti az az adat, amely szerint évente átlag 700 ezer kötetet mozgatnak

meg mintegy 80 ezer felhasználó számára. /Ezek a számok a teljes forgalmat tükrözik, magukba foglalják a helyben olvasott és a kikölcsönzött műveket egyaránt./

A Staatsbibliothek a könyvtárközi kölcsönzés központi, koordinált szerepét játssza az NDK-ban. Központi cédulakatalógusban /katalógusrendszerben/ tartja nyilván az országban fellelhető irodalmat, s mint erre leginkább hivatott intézmény, a nemzetközi könyvtárközi forgalom hazai reprezentánsa. Kiterjedt nemzetközi kapcsolatait bizonyítja, hogy jelenleg 86 ország 1274 könyvtárával működik együtt és cserél kiadványokat. Partnerei között az ázsiai, afrikai és latin-amerikai országok könyvtárai is megtalálhatók. Az utóbbi évek új szerzeményeinek mintegy 50 %-a a gyűmölcsöző és kiterjedt cserekapcsolatokból származott.

Az állami könyvtár tevékenysége 4 fő területre /főosztályok/ tagozódik - szerzeményezés, katalogizálás, szolgáltatás, csereforgalom és központi katalógus - amelyekhez speciális osztályok tartoznak, mint pl. zenei részleg, ázsiai-afrikai rész, kézirat és archiv irodalom, térképészet, könyvritkaságok stb. Közülük számos tár értékes gyűjteménnyel rendelkezik. Jelentős dokumentumokat őriznek az ország alapításával és kulturális örökségével kapcsolatban, valamint a kutatási fejlesztésekről.

Játogatásom során a könyvtárban dolgozó, igen alapos felvilágosítást nyújtó munkatárs volt segítségemre a tájékozódásban. Igyekezett minél több termen végigvezetni, megismertetni a munkafolyamatokkal és katalógusokkal. Ahol magyar nyelvű vagy vonatkozású dokumentumot is őriznek, feltétlenül megmutatott belőle egy-kettőt. A ritkaságokra külön felhívta figyelmemet. Pl. átlapoztunk egy földrajz atlaszt, amely 100x180 cm méretű fedőlapos, bőrkötéses, gazdagon díszített

eredeti példány valamelyest kicsinyített másolata volt, holland mes-
terek kézzel festett térképeivel. Az eredetit is megtekintettük, de
méreteinél fogva csak kívülről szemléljük.

A Staatsbibliothekről már csak annyit emlitenék, hogy hosszú évek
óta az IFLA tagja. A könyvtár dolgozói rendszeresen részt vesznek
az IFLA kongresszusain és aktívan közreműködnek a kijelölt feladatok
megoldásában. Különösen szoros kapcsolatot tart a könyvtár a szocia-
lista országok hasonló intézményeivel. A különböző könyvtártudományi
konferenciák megrendezése és a hosszabb-rövidebb távu egyezmények
megkötése mellett kiállításokra, tudományos publikációk közös meg-
jelentetésére is vállalkoznak a szocialista partnerintézményekkel.

A Bezirkskrankenhaus Neubrandenburg, Medizinische Bezirksbibliothek
Berlintől északra, a Malmöbe vezető vasútvonal mentén, tavak közeli-
ben fekvő barátságos kisváros kórháza a modern városrészben kapott
helyet. Az 1979-ben elkészült új épület korszerű felszereléssel,
minden igényt kielégítő könyvtárral kezdte meg működését. Az olvasó-
terem, katalógusszoba, a könyvtárosok szeparált munkahelyei egyaránt
csodálatra készítették. Mindenütt világos van, ami az ablakok ideális
elhelyezésének köszönhető és természetesen ragyogó tisztaság, amely
ebben a megvilágításban elengedhetetlen követelmény - másrészt az új
épületben nem árulkodhatnak porosodó könyvek arról, hogy korábban
rosszabb körülményeket is átvészeltek.

A kórház nagyságát jellemző legfontosabb adatok: kb. 1000 ágyas,
orvosainak száma 300, az alkalmazottaké 1700. /Szekszárdon az 1600
ágyas kórházhoz 220 orvos és 1600 alkalmazott tartozik./

A könyvtár állománya:

könyvek: 10 661 kötet orvosi

Össz.: $\frac{1\ 034}{11\ 695}$ " egyéb /társ.tud., term.tud./
 kötet /nálunk 10 601 kötet/

forrás szerinti bontásban: 2 044 kötet tőkés

8 365 " DDR

130 " szovjet

122 " egyéb szoc. relációból

származó orvosi szakkönyv.

folyóiratok:

. 1979-ben 96féle folyóirattal rendelkeztek.

Jelenleg 221féle folyóiratot járatnak. Ebből:

71 tőkés /nálunk 100/

57 szoc. /nálunk 14/

50 DDR

33 nem orvosi /műszaki, gazd., jogi, gépi adat stb./

Költségvetésük évi 75 DM. Valutakeretük 30 ezer DM évente.

Ebből fedezik az egész megye könyvigényét és a külföldi folyóiratokat. Irányárként megtudtam, hogy egy NDK kiadású könyv ára 20-30 márka, egy tőkés relációból származó kézikönyv 380-570 márka között mozog.

A folyóiratok beszerzését központosították, legtöbbje csak egy példányban járhat. A neubrandenburgi területi központhoz kb. 20 könyvtár tartozik a megyében. A tagkönyvtárak számára folyóiratlistát készítenek, amelyen bejelölhetik az őket érdeklő szaklapokat. A megjelölt listát visszakapva, az alközpont fotomásolatot /xerox/ készít a kért folyóiratok tartalomjegyzékéről, szétküldi, s az érintett könyvtárak a cím alapján választják ki és jelölik meg azokat a cikkeket, amelyekre olvasóiknak szüksége van. Ezután az alközpont elkészíti a cikkek másolatát és szétküldi annyifelé, ahány kérés összegyűlt.

Eredeti példányt csak az alközpont dolgozói kölcsönözhetnek, de a jól szervezett munka eredményeként a megye valamennyi orvosi könyvtára hozzájut az igényelt szakirodalomhoz. Ez a módszer áthidalja a beszerzési nehézségeket, megtakarítást eredményez a költségvetésben és nagymértékben segíti a kis kórházak orvosainak tudományos munkáját.

Érdeklődtem a folyóiratok bekötéséről is, remélve, hátha valami jó példát sajátíthatok el, de hozzánk hasonló nehézségekkel küzdenek e téren. A kötetést külső céggel végeztetik, s az átfutási idő - a jó kapcsolat ellenére is - nyolc-tíz hónap.

Adatok a forgalomról, a könyvtár információs tevékenységéről /az 1981. évi statisztikai jelentés alapján/:

Elöljáróban azokról, akik a könyvtári munkát végzik. Az orvosi könyvtárban hatan dolgoznak, öt könyvtáros és egy segédmunkás, aki a raktári teendőket látja el. A könyvtárosok mind szakképzettek, a könyvtár vezetője főiskolát, a többiek szakiskolát végeztek. /A mi alközpontunk hasonló állományát 3 könyvtáros kezeli./

Forgalom:

A beiratkozott olvasók száma 685 fő /nálunk 325/.

Kb. fele arányban orvosok és egyéb diplomások, az olvasók másik fele a szakalkalmazottak, főleg a nővérek köréből kerül ki. A könyvtár vezetője elmondta, hogy jelentős propagandát fejtenek ki a kórházi dolgozók körében, s az érdeklődés egyre nagyobb. Az orvosok maguktól jönnek, de a többieket biztatni kell. Az idén a korábbinál jobb eredményre számítanak.

Kölcsönzés:

21 878 dokumentumot kölcsönöztek eredetiben /mi 9 791-t/.

8 140 cikkről készítették másolatot, 49 209 oldal terjedelemben.

Információs tevékenység: 1 232 egység /1 egységnyi teljesítményen egy SZIT-t vagy egy recherche-tevékenységet kell értenünk/.

A könyvtár technikai felszereltség tekintetében igen jól áll. 1979-ben, az új kórház átadásával egyidejűleg a könyvtár is megkapta a szükséges berendezéseket, térítésmentesen az IWIM-től.

3 mikrofilm olvasó

1 mikrofilm olvasó és visszanyagító készülék, amely papírmásolatot is készít /Pentacta/

1 gyorsmásoló /xerox/

A könyvtár megtekintése után, a könyvtár vezetőjével folytatott megbeszélésünket azzal zártuk, hogy kölcsönösen megígértük, kiadványainkból részesítjük egymás könyvtárát is, azaz kiadványcserére szóló egyezményt kötöttünk.

Következtetések

Összegezve a látottakat, utam során azt tapasztaltam, hogy az NDK orvosi könyvtárainak technikai felszereltsége jó. Mindenütt, ahol jártam, elkülönített olvasótermek, munkaszobák, mikrofilm olvasó, másoló és sokszorosító berendezések vannak.

A statisztikai adatok igazolják, hogy az olvasók élnek is a lehetőségekkel. Sem a könyvtárosok nem tétlenkednek, sem a berendezések nem állnak kihasználatlanul.

Az NDK utam során kapott információk anyagok jegyzéke:

1. 1971-1981 10 Jahre Institut für Wissenschaftsinformation in der Medizin
DDR-Med.-Rep. 1981, 10, 9,
2. Weiss, P.: Medizinische Wissenschaftsinformation in der DDR 1981.
10 Jahre Institut für Wissenschaftsinformation in der Medizin.
Dt. Gesundh.-Wesen, 1982, 37, 3, 97-101. /klny/
3. Medizinische Bibliotheken und Informationsstellen in der DDR.
4. bearb. Aufl. Hrsg. IWIM. Berlin, 1982, Tastomat.
4. Verzeichnis laufender Zeitschriften. Stand: 1. Mai 1982. Städtisches Krankenhaus im Friedrichshain Wissenschaftliche Bibliothek, Berlin.
5. Verzeichnis der von der Bibliothek bezogenen Schriftenreihen und Periodika. Stand: April 1980. Akademie für Ärztliche Fortbildung der Deutschen Demokratischen Republik, Berlin.
6. Hausmittellungsblatt. Statistische Daten über die Bestände und Leistungen der Deutschen Staatsbibliothek. Stand: 31. Dez. 1981. Deutsche Staatsbibliothek, Berlin.
7. Medizinische Literatur in den Bibliotheken des Gesundheitswesens Bezirk Neubrandenburg. Neuerwerbungen 2/1980, 2/1981. Bezirkskrankenhaus Neubrandenburg Medizinische Bibliothek.
8. Hepatitis Prophylaxe-Diagnostik-Therapie. Literaturzusammenstellung. Bezirkskrankenhaus Neubrandenburg Medizinische Bibliothek, 1981.

Adalékok a szlovákiai orvosi könyvtárúgyhöz

NOVÁKNÉ SZABÓ Katalin

Szabolcs-Szatmár megyei Kórház
Főigazgató: Dr. Vágvölgyi János

A tanulmányut célja: a bratislavai Egészségügyi Információs Intézet /Ustav Vedeckych Zdravotnickych Informácií/ tevékenységének tanulmányozása, az alközponti és a regionális könyvtári tevékenység, valamint egy országos kutatóintézet könyvtárának a tanulmányozása.

Az Egészségügyi Információs Központ /a továbbiakban UVZI/ ágazati információs központ funkcióját tölti be, a társadalom-egészségügy, az egészségügyi szervezés és irányítás terén. 1977-ben az Egészségügyi Minisztériumban döntés született, amelynek értelmében a cseh és a szlovák orvostudományi-egészségügyi információs intézet között tematikus munkamegosztás jött létre. A szlovákiai központ feladata lett az egészségügyi információk gyűjtése, feltárása és szétsugárzása. A prágai és a bratislavai intézet együttesen és egymás mellé rendelten látja el az orvostudományi-egészségügyi alrendszeren belül a vezető intézmény feladatát. Együttesen töltik be a MEDINFORM kijelölt nemzeti szervének funkcióit.

Az UVZI fő funkciói:

- 1./ Az Egészségügyi Minisztérium alá tartozó egészségügyi intézetek hálózati központja
- 2./ Tudományos könyvtár /a MEDINFORM-on belül, mint bázis szerv, az egészségügy jogi információs feladatát látja el./

A kerületi Kórház-Poliklinika Szakkönyvtárának /Bratislava/ rövid bemutatása:

A hivatalos munkaprogramban nem szerepelt, de feltétlenül célom volt, hogy megismerkedjem egy közepes nagyságu kórház orvosi szakkönyvtárával. A módszertani főosztály vezetőjének a segítségével meglátogattam a bratislavai Kramar körzetben egy kerületi kórház-poliklinika szakkönyvtárát.

Az intézmény 935 kórházi ágygal működik. Az orvosi szakkönyvtárban függetlenített, középfokon képzett könyvtáros tevékenykedik. Számomra meglepő volt, hogy a szakkönyvtár naponta csak 3 órán keresztül fogadja az olvasókat, a többi időt a beszerzésre és a szakszerű feldolgozásra szánják. Az állomány szabadpolcon van elhelyezve, itt tárolják a betegkönyvtári anyagot is. Évi beszerzési keretük: 130.000 korona.

A legfontosabb állományadatok:

Orvosi szakkönyv:	3.000 kötet
Orvosi szakfolyóirat:	1.000 kötet
Betegkönyvtár:	3.500 kötet
90 féle kurrens szakfolyóíratra fizetnek elő.	

A szakkönyvtár egyéb dokumentumokat nem gyűjt.

A beiratkozott olvasók száma: 600 fő.

A kölcsönzési időhöz és a könyvállományhoz viszonyítva ezt a számot túl magasnak találom.

A könyvtárközi kölcsönzések száma évente: 20-25.

A szakkönyvtárban külön reprográfiai szolgáltatás nincs, de a titkárságon lévő gyorsmásológépet bármikor igénybe vehetik.

A szakkönyvtár feltártsága igen jó, a szakkönyvekről szerzői betűrendes, szakkatalógus és tárgyszókatalógus áll az olvasók rendelkezésére.

zésére.

Regionális könyvtári körzet - Érsekújvár:

Egész napos programként szerepelt az érsekújvári /Nové Zámky/ kórház orvosi könyvtárának a megtekintése. Ennek a lehetőségnek örültem, mert megismerkedhettem egy vidéki orvosi könyvtár munkájával. Az érsekújvári kórházi könyvtár megfelel a mi tagkönyvtárainknak.

Az érsekújvári kórház igazgatóhelyettese fogadott és röviden tájékoztatott a járás egészségügyi helyzetéről. A járásban minden tevékenységet centralizáltak. 44 körzeti orvos tevékenykedik /főleg, szakorvosok/ a járásban, 3-4 ezer lakos tartozik egy-egy körzethez. A járásban 17 főfoglalkozású üzemorvos dolgozik.

Az érsekújvári járás egészségügyi ellátottsága jó. 9000 nőre egy szülész-nőgyógyásza, 1.100 gyermekre /15 éven aluli/ egy gyermekgyógyász, 2.500 lakosra egy fogorvos jut. Jelenleg két kórház működik, a régi kórházban 310 ágygal elfekvő részleget szerveznek.

A pár hónapja átadott új 13 emeletes, igen korszerűen felszerelt kórházban 800 ágy van. A földszinten helyezték el az orvosi szakkönyvtárat.

Az orvosi szakkönyvtár tevékenységének rövid ismertetése:

Elhelyezés: pillanatnyilag még a régi kórházban működik, 3 jól tagolt helyiségből áll: olvasóteremből, raktárból és munkaszobából.

Létszám: két főfoglalkozású könyvtáros dolgozik a könyvtárban. A vezető egyetemi végzettséggel, a munkatársa középfoku szakképesítéssel rendelkezik.

Allományadatok: orvosi szakkönyv 6.000 kötet

orvosi szakfolyóirat 1.138 kötet

Évente 178 féle kurrens szakfolyóíratra fizetnek elő, ebből 91 hazai, 73 demokratikus és 5 tőkés.

Az előfizetett szakfolyóiratok számához viszonyítva minimálisnak tartom az 5 tőkés folyóiratot. Ezt a tényt érdeklődésemre a magas előfizetési árral indokolták.

Forgalmi adatok:

A beiratkozott olvasók száma:	537 fő
ebből diplomás:	230 fő
A kölcsönzött kötetek száma:	14221 kötet
A helyben olvasók száma:	2825 fő
A kölcsönzők száma:	11386 fő
A könyvtárközi kölcsönzések száma:	571
ebből teljesítettek:	398
másolatban érkezett:	178
A küldött dokumentumok száma:	53

Évente 55-60 irodalomkutatót végeznek.

Szolgáltatásai: helybenolvasás, kölcsönzés, könyvtárközi kölcsönzés irodalomkutatók, fordítási kérések továbbítása.

Az állomány feltártsága: szerzői betűrendes katalógus, szakkatalógus, tárgyszavas katalógusok állnak az olvasók rendelkezésére.

Bibliográfiák és segédletek gazdag választéka található a könyvtárban. Megtalálható az Index Medicus, a BMC /Csehszlovák Orvosi Bibliográfia/, a Med.Ref.Zsurnal szekciói, a MOB /Magyar Orvosi Bibliográfia/.

A könyvtár nagy súlyt helyez az írásos propaganda munkára. Évente szerkeszt többféle tájékoztató jegyzéket:

- Gyarapodási jegyzék
- Kurrens folyóirat jegyzék
- Bibliográfia az irodalomkutatásról.

Két évenként összeállítják a helyi szerzők publikációit. A könyvtárnak kihelyezett letéti könyvtára van, így hálózati feladatokat is ellát. A szakkönyvtár összehangolja a betegkönyvtár munkáját, a kölcsönzést az osztályos főnövérek végzik.

A járási egészségügyi központ szakkönyvtára igen sokrétű feladatot végez. Különösen az írásos propaganda tevékenységük figyelemre-méltó. Gyorsmásológép beszerzése folyamatban van, az új kórházban reprográfiai csoport is dolgozik majd.

A bratislavai UVZI Módszertani Főosztálya a könyvtárat rendszeresen ellátja módszertani tanácsadással.

A bratislavai Gyógyító-Megelőző Kutatóintézet Könyvtára /Bratislava/

Az intézet egy éve működik ebben a szervezeti keretben, 3 kutatóintézetből vonták össze: a közegészségügy, a gyermek-hygiene és az élelmezésegészségügy intézeteiből.

A kutatóintézet főbb területei: munkaegészségügy, mikrobiológia, epidemiológia, munkaalkalmasság.

A kutatóintézet tulajdonképpen a mi Országos Közegészségügyi Intézetünknek felel meg. Az intézetben 150 fő dolgozik, elsősorban őket látják el a fő kutatási területüknek megfelelően folyamatos információval.

Az intézet szakkönyvtárának rövid bemutatása:

Létszám: 4 főfoglalkozású könyvtáros

2 főfoglalkozású fotós dolgozik.

Állománya: 19.000 kötet szakkönyv, szakfolyóirat

5.000 db egyéb könyvtári dokumentum

Évente 281 féle kurrens szakfolyóíratra fizetnek elő, ebből tőkés 111 féle.

Forgalmi adatok:

A beiratkozott olvasók száma: 420 fő

A kölcsönzött dokumentumok száma: 9300 dok.

A könyvtárközi kölcsönzés: 400 db

Egy COSTAR típusu gyorsmásológép segíti a reprográfiai munkát.

Az intézeten kívüli felhasználók részére is nyújtanak szakirodalmi információt. Kérésre xerox másolatokat az egész ország területére küldenek. Az intézet könyvtárának hálózati feladatai is vannak, hozzájuk tartoznak a KÖJÁL könyvtárai. A jelenlegi szervezettségben egy éve dolgoznak, így rendszeres kiszállásokra még nem került sor. Kiadványaikat elküldik a területükhöz tartozó könyvtáraknak.

A kiadványaikat az intézet dokumentációs központja állítja össze, itt 10 főfoglalkozású munkatárs dolgozik. Ebből 7 fő diplomás, 3 fő adminisztratív munkaerő. A kutatóintézet és a szakkönyvtár új, modern épületben kapott helyet és minden igényt kielégítő felszerelése és berendezése van.

A bratislavai Egyetem Orvosi Fakultásának Könyvtára:

Bratislavában, tartózkodásom utolsó napján meglátogattam az egyetem Orvosi Fakultásának Központi Könyvtárát, amely egy éve egyesült a Gyógyszerészeti Fakultás könyvtárával.

A könyvtár rövid bemutatása:

21 főfoglalkozású dolgozója van. Évente 230.000 kötet könyvtári dokumentumot kölcsönöznek és mintegy 100.000 db új kiadványt szerzeményeznek.

Évente 120 tőkés szakfolyóiratot vásárolnak és ugyancsak 120 db a tőkés országokból származó csere-folyóirat. A közölt adatok minden esetben az 1981. december 31-i állapotnak felelnek meg.

1976-tól dolgoznak a gépesítésen, az állomány egy része már mágnesszalagra van feldolgozva a MEDLARS-rendszer szerint. Nyílt rendszerű lesz, a többi könyvtár is kapcsolódhat hozzájuk. A jelenlegi humán végzettségű könyvtárosokat átképezik technikai-műszaki szakemberekké, így nem lesz fölösleges munkaerő. A felhasználó perceként belül információt kap arról, hogy mi található meg az állományban. Egy műre vonatkozóan 30-40 deskriptort is megadnak. Eddig a számítógépen kívül 6 millió koronába került a rendszer kiépítése, a teljes befejezéséig további 5 millióra lesz szükségük.

A rendszer tervezését könyvtári szakemberek kiemelt állami feladatként végezték.

A gyakorlati munkám során az alábbiak a hasznosítható tapasztalatok:

1. A könyvtárosok nagy következetességgel járnak el az állományvédelmi munka során. A kölcsönzési fegyelem megsértésének anyagi konzekvenciái is vannak.
2. Rendszeresebb az írásos propaganda munka. A tájékoztató jegyzékek összeállítását a járási kórházak könyvtárai is végzik.
3. A könyvtári állomány igen szakszerűen van feltárva, többféle katalógusban.
4. A reprográfiai szolgáltatásuk fejlett, másolási lehetőség a kerületi kórházakban is van.
5. A könyvtárak nemcsak az alá-fölé rendeltségi viszonyban, de a mellérendeltségi kapcsolatban is igen fegyelmezettek és pontosak a különféle adatszolgáltatás és jelentések terén.
6. A hálózati munka során a kiszállásokról előre írásban értesítik az intézet igazgatóját is és a látogatásról jegyzőkönyvet készítenek.

Véleményem szerint túlzott statisztikai szemlélet uralkodik a könyvtárakban, részletező napi, havi statisztikát készítenek a forgalomról, ezt szakmailag nem tartom indokoltnak. Az országos intézetben pl. rövid- és középtávu terveket is készítenek a könyvtár munkájára vonatkozóan.

Összegezve tanulmányuti tapasztalataimat, megállapítottam, hogy igen sok hasonlóság van könyvtáraink és dokumentációs intézeteink munkájában.

Meggyőződésem, hogy a tanulmányutak tovább javítják a szakmai együttműködést és jól szolgálják a már meglévő kapcsolatok fejlesztését.

ORVOSTÖRTÉNELEM
orvosi könyvtárosoknak

A hazai orvosi sajtóreferálás kialakulása
a "Tudományos Gyűjtemény" hasábjain

BATÁRY Gyula

Országos Széchényi Könyvtár
Főigazgató: Dr. Molnár Sándor

Köztudott, a "Tudományos Gyűjtemény" /1817-1841/ című folyóirat nem volt orvosi szaklap, hanem elsősorban humán jellegű közleményeiről /történelem, irodalom, nyelvészet stb./ volt ismert, azonban rendszeresen közöltek benne orvosi közleményeket is. Szerepe volt ebben annak a körülménynek is, hogy a lap szerkesztői között orvost is találhatunk dr. Forgó György /1787-1835/ Pest vármegye főorvosa személyében. Feltehetően Forgónak köszönhető, hogy helyt adtak a lap hasábjain az első hazai orvosi referátumoknak is. Az orvosi köz tudatban úgy rögződött, hogy az "Orvosi Társ"-ban közöltek először rendszeresen magyar nyelven orvosi sajtóreferátumokat, kevesen figyeltek fel arra, hogy ez már jóval korábban megtörtént a "Tudományos Gyűjtemény"-ben.

Az első magyarországi orvosi folyóirat a dr. Sándorfi József szerkesztésében 1803-ban Kassán kiadott "Orvosi és Gazdasági Tudósítások" megjelent három számában nincsen mai értelembbe vett orvosi sajtóreferálás, de azért mégsem érdektelen, hogy a harmadik füzetben közölt

"Kell e' a' terhes Asszonyon eret vágni?" című tanulmány lényegében a lipcsei "Ephemerides Academiae Caesareae Leopoldinae Naturae Curiosorum" egyik cikke alapján készült. Később időnként egyes hazai lapokban is közölték külföldi időszaki kiadványokban megjelent orvosi cikkek kivonatát, de az elsőség mégis a "Tudományos Gyűjtemény"-é volt, ugyanis lapjain jelentek meg először Magyarországon viszonylagos rendszerességgel külföldi és hazai folyóiratok orvosi vonatkozású közleményeinek tömörítvényei.

Az orvosi referálás megindítására ebben az időben már igen nagy szükség volt, mert csak így vált lehetségessé, hogy a hazai orvosi társadalom tájékozódhasson idejében a legújabb európai és amerikai orvosi felfedezésekről, tapasztalatokról, hiszen az orvosok nagy többségének nem állt módjában, hogy a jelentősebb külföldi szaklapokra előfizethessen. Szükség volt a külföldön megjelent fontosabb gyógyászati könyvek ismertetésére is, ebben az irányban is történtek kísérletek a lapban.

Természetesen a "Tudományos Gyűjtemény" esetében nem került sor egy-egy jelentős külföldi orvosi szaklap rendszeres, folyamatos figyelésére, - amint ez később az "Orvosi Tár"-ban már megtörtént - hanem csak szinte ötletszerűen némely érdekesnek vélt tanulmányt kivonatoltak. De ez a szerény tevékenység is alkalmasnak látszott arra, hogy felhívja a hazai orvosok figyelmét a külföldi időszaki kiadványokban megjelenő irodalom jelentőségére szakmai fejlődésük szempontjából. Bizonyára némelyek ennek a körülménynek hatására igyekeztek magát a külföldi irodalmat tanulmányozni az adott igen szerény lehetőségek mellett is. Dr. Székely Sándor számol be egyik tanulmányában arról, hogy a magyarországi orvosoknak milyenek voltak a szakmai tájékozódási lehetőségei a XIX. század első felében /1/. A dolgozat

szerint mintegy 109 orvosi /és határterületi/ folyóirat állt Pest-Budán az érdeklődő orvosok rendelkezésére az Egyetemi Könyvtárban ebben az időben. Ezenkívül a módosabbak személyesen rendelhettek lapokat, ugyanis az országban elfizethető folyóiratokról "Preistarif der Zeitungen und Journalen der Kaiserlichen-Königlichen Postamt" címmel minden évben összeállítást jelentettek meg, amelynek alapján lehetett folyóiratokat rendelni. Természetesen mindezek a lehetőségek felhívták az illetékesek figyelmét az orvosi sajtóreferálás megindításának az időszerűségére. Ilyen körülmények között kísérelte meg dr. Forgó a "Tudományos Gyűjtemény" hasábjain, hogy időnként izelítőt adjanak a külföldi orvosi irodalomból. A referátumok többnyire a "Külföldi literatura" című rovatban kerültek közlésre. Első lépésként már 1817-ben közölték a fontosabbnak vélt német, francia, olasz, angol, svéd, oroszországi és csehországi orvosi folyóiratok jegyzékét. Már az első években sor került szinte a teljes hazai orvosi könyvtermés ismertetésére, még Vörösmarty Mihály is irt egy orvosi könyvről recenziót.

Az első jelentősebb orvosi sajtóreferálási munkát a "Tudományos Gyűjtemény" hasábjain a biai születésű Tanárky János orvos, műfordító végezte Forgó megbízásából. Tanárky Pesten és Bécsben folytatta orvosi tanulmányait, 1811-ben avatták orvosdoktorrá, még ebben az évben Nagykőrösre nevezték ki városi főorvosnak. Beszélt német, francia és olasz nyelven, nyilván ezen ismeretei alapján találhatta alkalmasnak a szerkesztő az orvosi referátumok elkészítésére. Szépirodalmi jellegű fordítással is foglalkozott, többek között magyarította Tasso Megszabadított Jeruzsálamét, szindarabot is irt /2/. Tanárky öt egymást követő számban közölte referátumait, amelyeket főleg a salzburgi "Medicinish-chirurgische Zeitung"-ból közölt. A lapról

megjegyezte: "Ezen több esztendő óta folyó Orvosi Tudományos Ujság közönséges kedvességet nyert az orvosi Publikum tartósabb része előtt... Ugy ítélem nem fogok kedvetlen dolgot tselekedni a' Magyar olvasók előtt, ha ezen nevezetes Folyóírásnak rövid summáját a Tudományos Gyűjtemény által közleni fogom". Majd kifejti, hogy milyen elv alapján választja ki a referálandó anyagot: "A következőkben csak azokat a' dolgokat fogom ki szemelni melyek olvasás közben figyelmetességemet különösebben ingerlették." Referálta Tanárky többek között még a bécsi "Beobachtungen und Abhandlungen aus dem Gebiete der gesamten praktischen Heilkunde" című folyóiratot is.

Orvosi demográfiai tanulmányt kivonatoltak az "Annales des Sciences Naturelles"-ből: "Feljegyzések azon változásokról, melyeken halandóság törvényei általmentek Európában egy fél század alatt /1775-1825/ Beusisten de Chateaneuf ur által olvastatott a Tudományok Királyi Akadémiájában, Jan. 30-dikán 1836." címmel. /Tudományos Gyűjtemény, 1827.I./

Dr.Toldy /Schedel/ Ferenc, a magyar irodalomtörténetírás atyja, aki később Bugát Pállal az "Orvosi Tár" szerkesztője lett, a "Magazin für die philosophische medizinische gerichtliche Seelenkunde" című német nyelvű folyóiratból referálta a "Dr.Hufeland kinyilatkoztatása a' homeopathia ügyében" című tanulmányt a "Journal für praktische Heilkunde"-ből magyarította /Tudományos Gyűjtemény, 1830.III./ Ifjabb Bene Ferenc /1803-1881/ orvos "A holdnak befolyása az emberre" című cikket az "Annuaire du bureau des longitudes" című periodikából referálta. /Tudományos Gyűjtemény, 1833.IV./ De történt kísérlet a francia nyelvű orvosi irodalom figyelésére is, például átnézték a "Bibliographie de la France"-t és kiemelték az "orvosi tudomány" és "barom orvoslás tudomány" területét;"Biblográfiai átnézése a leg-

ujabb Franciaia Literaturának július 1820." /Tudományos Gyűjtemény, 1821. IX./

Az "Orvosi-tudományi egyvelegek" című rovatban gyógyászati kuriózumokat közöltek, például az angol nyelvű londoni "Medico-Chirurgical Transactions"-ból a következő címmel "Dr. Marcet tudósítása egy emberről, ki tíz esztendeig élt, minekutána sok bicskát lenyelt volna". Jelentettek meg időnként orvosi vonatkozású híreket tömörítve, a külföldi forrás megjelölése nélkül, vagy más esetekben az idegen nyelvű címet lefordították magyarra. A hazai magyar és német nyelvű sajtóból is vettek át lerövidített formában orvosi vonatkozású közleményeket.

Végül megjegyezzük, hogy Toldy /Schedel/ Ferenc és Bugát Pál az 1830-ban alapított "Orvosi Tár" első szerkesztői a "Tudományos Gyűjtemény" munkatársai is voltak és az orvosi sajtóreferálást saját lapjukban fejlesztették tovább már magasabb színvonalon.

Jegyzetek

1. Székely Sándor: A magyarországi orvosok tájékozódási forrásai a XIX. század első felében. = Orvostörténeti Közlemények, 1971, 57-59.sz., 269-275.p.
2. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. XIII. 1274-1275.p.

XX

K Ö Z L E M É N Y E K - H I R E K

XX

Endokrinológia és anyagcsere. A legfrisebb irodalom annotált bibliográfiája.

Tájékoztató folyóirat-közleményekről és egyéb dokumentumokról.

Annals of Internal Medicine 1982, 97,1,151-157.

A bibliográfia 103 tételtől áll, amelyek a belgyógyászat fejlődéséről beszámoló folyóirat-közleményeket és egyéb szakirodalmi forrásokat ismertetik. Az Endokrinológiai és Anyagcsere Bizottság állította össze, a Medical Knowledge Self-Assessment Program VI Syllabus /orvosi ismeretek önreferáló programja VI. összefoglalója/-nak egy részeként.

A bibliográfia a Medline bibliográfiai adatainak felhasználásával készült és az 1978 eleje óta közölt cikkeket dolgozta fel. Ezenkívül az Egyesült Államok és Kanada könyvtáraiban fellelhető szakirodalmat is felhasználták; a bibliográfia csak angol nyelvű közleményeket tartalmaz, többségük amerikai szaklapokból való.

Ugy mint az eddigi bibliográfiáknál, a közlemények pontos címlírását itt is a tartalom néhány soros ismertetése egészíti ki. A bibliográfia a következő fejezetekből áll: neuroendokrinológia - hypophysis elülső lebeny; ektopiás hormontermelés; mellékvesekéreg és mellékvese; pajzsmirigy; férfi reprodukciós rendszer; női reprodukciós rendszer; a csontok és az ásványi anyagcsere rendellenességei;

a szénhidrát-anyagcsere és cukorhaj, zsiranyagcsere; a táplálkozás
rendelenességel.

ism.: Szőnyi Ferencné

Igényelhető folyóiratszámok

Az OGYI jóvoltából hozzájutottunk olyan folyóiratokhoz, amelyek kiegészíthetik könyvtáraink állományát.

A pontosan meghatározott igények bejelenthetők az OIK Hálózati és Módszertani Osztályán.

1. Acta Belgica 1980, 132, 3.
1981, 133, 2., 3., 4.
1982, 134, 1.
2. Acta Clinica Belgica 1981, 36, 4.
3. Acta Endocrinologica 1979, 92, Suppl. 23o.
4. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultatis Med.
1979, 91.
The Higher Nervous Activity 22., 23., 24., 25., 26.,
Polythematical Collected Reports 41., 45.
5. Am.J.of Pharmacy 1981, 153, 1.
6. Ann.de Medicine Interne 1980, 131, 5.
7. Annali dell'Istituto Superiore di Sanita 1979, 15, 3., 4.,
1980, 16, 3.
8. Ann.of Clinical Research 1980, 12, 2., 3., 4., 5., 6., Suppl. 27., 28., 29.
1981, 13, 1., 2., 4-5., 6., Suppl. 3o., 32., 33.
1982, 14, 1., Suppl. 34.
9. Antibiotiki, 1980, 25, 12.
10. Archives of Internal Medicine, 1980, 140, 3.
11. Archives de L'Union Medicale Balkanique, 1981, 19, 6.
12. Archivum Immunologiae et Therapiae Experimentalis, 1980, 28, 2., 5.
1981, 29, 5.
13. Ars Medici, 1981, 36, 19-2o.
14. Ars Pharmaceutica, 1980, 21, 4.
15. Biohimija, 1980, 45, 8, 1o.
1981, 46, 11,
1982, 47, 1
16. Bull.de l'Académie Nationale de Medicine, 1980, 164, 6,
1982, 166, 1, 4,
17. Bull. et Mémoires ...Médecine et de Pharmacie de Dakar, 1979, 27
18. Československá gastroenterologie, 1980, 34, 5,
19. Československá gynekologie, 1980, 45, 9,
20. Československá otolaryngologie, 1980, 29, 6
21. Československá patologie, 1978, 14, 4
22. Československá psychiatrie, 1979, 75, 5
23. Chinese Medical Journal, 1981, 94, 1, 2, 5, 6, 12
1982, 95, 2, 3, 4
24. Chirurgie, 1980, 106, 4
1981, 107, 8
1982, 108, 2
25. Clinician, 1980, 44, 5, 6, 7, 8, 10, 11 1981, 45, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12
1982, 46, 1
26. Danish Medical Bulletin, 1980, 27, 4, 5, 6,
1981, 28, 3, 5,
1982, 29, 1, 2, 3, 4, 5,
27. Delaware Medical Journal, 1980, Oktober
1981, Oktober, December
1982, 54, 1

28. Deutsche Apotheker Zeitung, 1980, 120, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43,
44, 49, 50, 51/52
1981, 121, 1, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 18, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 31, 34, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 53, 49
1982, 122, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 22, 23, 25, 17
29. Drug Intelligence and Clinical Pharmacy, 1980, 14, 4, 5, 6, 7/8
30. Drugs, 1980, 23, 3, 1981, 24, 2,
1981, 24, 4,
31. Ernährungsforschung, 1980, 25, 3, 5, 6,
1981, 26, 2, 3,
1982, 27, 1, 2,
32. European Urology, 1978, 4, 4
33. Farmaceutski Glasnik, 1980, 36, 10, 11
1981, 37, 1, 3, 6, 7, 11,
1982, 38, 4
34. Farmaceuticky obzor, 1980, 49, 9, 11, 12,
1981, 50, 11
1982, 51, 2, 3, 5
35. Farmaceutski vestnik, 1980, 31, 2
1981, 32, 2
36. Farmacija, 1981, 30, 6
37. Farmacja Polska, 1980, 36, 8
38. Il Farmaco. Ed. Practica, 1980, 35, 9, 10, 11, 12,
1981, 36, 1, 3, 4, 6, 9, 10, 12
39. Il Farmaco. Ed. Scientifica, 1980, 35, 9, 10, 11, 12,
1981, 36, 1, 2, 6, 9, 10, 12,
40. Fysiatrický a revmatologický věstník, 1980, 58, 5
41. Gesundheitpolitische Umschau, 1980, 31, 8, 11, 12,
1981, 32, 6, 12,
1982, 33, 2, 4,
42. Hessisches Arzteblatt, 1980, 41, 2, 9, 10, 11, 12
1981, 42, 1, 6, 12,
1982, 43, 2,
43. Hindustan Antibiotics Bulletin, 1981, 23, 1, 1979, 22, 1-2.
44. Informations Pharmaceutiques, 1979, No. 224,
1980, No. 233, 236, 237, 238, 239
1981, No. 246, 247, 248,
1982, No. 251, 252, 254, 255,
45. International Journal of Neurology, 1980, 14, 1
46. International Journal on Tissue Reactions, 1979, 1, 3-4.
47. JAMA, 1980, Apr.
48. J. of the Faculty of Medicine, 1981, 23, 2, 3,
49. J. of Hygiene Epidemiology Microbiology and Immunology,
1980, 24, 2
1981, 25, 3
1982, 26, 1
50. J. of Immunoassay, 1980, 1, 1.
51. J. of the Royal Society of Medicine, 1980, 73, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
1981, 74, 1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
1982, 75, 1, 2, 3, 5,
52. Lekársky obzor, 1980, 29, 9, 10, 11, 12,
1981, 30, 1, 2, 6, 7, 10, 11,
1982, 31, 1-2, 3, 4, 5, 6,

53. Medical Ultrasound, 1979, 2, 3
54. Medicina, 1979, 18
1980, 19
55. Medecina Española, 1980, 79, 466,
1981, 80, 474, 475
56. Médecine et Hygiène, 1980, 38, 1390, 1392, 1395, 1398, 1401, 1402, 1405,
1981, 39, 1408, 1410,
1982, 40, 1468, 1469, 1471, 1475
57. Medizinische Welt, 1981, 32, 14/a,
58. MRZS, 1. sect. 1981, 1,
3. sect. 1980, 12
1981, 8
4. sect. 1980, 9
1981, 7
6. sect. 1981, 6, 11
10. sect. 1981, 5
11. sect. 1981, 7
13. sect. 1981, 10
1980, 12
15. sect. 1981, 8
1980, 12
16. sect. 1980, 12
1981, 8
59. Musiktherapeutische Umschau, 1980, 1, 1
60. Nosokomiaka Chronika, 1980, 42, 2, 4,
1981, 43, 1, 4, 6,
1982, 44, 1,
61. Nouvelle Presse Médicale, 1979, 8, 36,
1980, 9, 37, 42
1981, 10, 2, 39A7,
1982, 11, 6, 11, 15, 16, 20, 26, 28
62. Pharmaca, 1980, 18, 1-2
1981, 19, 1-2, 3
63. Pharmazeutische Zeitung, 1980, 125, 33, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 50,
1981, 126, 1, 3, 4, 6, 11, 22, 26, 27, 28, 31, 34,
36, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 47, 52/53
1982, 127, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13,
14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23,
64. Pharmacy Management, 1980, 152, 4
65. Physiologie, 1980, 17, 3, 4
66. Polisch Journal of Pharmacology and Pharmacy, 1979, 31, 2
1980, 32, 3
1981, 33, 3
67. Quarterly Journal of Medicine, 1980, 49, 195,
1981, 50, 198, 199

68. Revista de Cresterea Animalelor, 1980, No. 8.
69. Revista Cubana de Farmacia, 1980, 14, 1
1980, 19, 1, 2, 3, 4, 6,
1981, 20, 6,
70. Revista da Faculdade de Farmácia... Preto, 1981, 18, 1
71. Revista de la Facultad de Ciencias Medicas, 1978, 36, 1-4.
1980, 38, 1-4.
1981, 39, 1-4.
72. Revista Medico-Chirurgicala, 1980, 84, 2, 3,
73. Revue Médicale de Liège, 1979, 34, 1
1981, 35, 15-16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24,
36, 1, 2, 12, 17, 18, 19, Suppl., 1982, 37, 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11
74. Sandoz Revue, 1979, 2,
1980, 2,
75. Sbornik lékařsky, 1980, 82, 11-12,
76. Sbornik Vedeckých Prací, 1980, 23, 3, 4
1981, 24, 5, Suppl.
77. Terapevticeseszkij Arhiv, 1980, No. 11
1982, No. 1
78. Thérapie, 1980, 35, 4
1981, 36, 3, 4, 5,
1982, 37, 1
79. Timisoara Medicala, 1980, 25, 2, Suppl.
80. Triangel, 1980, 19, 2, 3/4,
1981, 20, 3, 4
81. Vnitřní lékařství, 1981, 27, 3
82. Voprosy Medicinskoj Himii, 1981, 27, 1
83. West Africal Review, 1981, July
84. WHO Chronicle, 1980, 34, 9, 10, 11,
1981, 35, 3, 4, 6,
1982, 36, 1,
85. Wiener klinische Wochenschrift, 1979, 91, 12
86. Wissenschaftliche Zeitschrift der Friedrich Schiller Universität
- - Mathematisch-Naturwissenschaftliche Reihe, 1981, 30, 1, 2, 3
87. Wissenschaftliche Zeitschrift der Wilhelm Pieck Universität,
- - Mathematisch-Naturwissenschaftliche Reihe, 1979, 28, 10,
1980, 29, 1, 2, 3
88. World Health, 1980, October
1981, June, July
89. World Health Forum, 1981, 2, 2, 3,
90. Zentralblatt für Pharmazie, Pharmakotherapie und Laboratoriums-
diagnostik, 1980, 119, 10, 12,
1981, 120, 7,
91. Zsurnal Mikrobiologii, Epidemiologii i Immunobiologii, 1980, 12

A.K.É

Ára: 50.-Ft.

